

Infó helyett...

2011. augusztus

***Sajtómustra
Mobbing
Könyvespolcra
blog
Filmajánló
Vers***

2011 – az önkéntesség európai éve

Sajtómustra

Budaörsi kettős öngyilkosság: felelősök mindenütt

Le vagyunk döbbenve az eset kommunikációján - mondja Oriold Károly, az öngyilkosságok megelőzésével foglalkozó **Lélekben Otthon Alapítvány** vezetője a budaörsi kettős öngyilkosságról. A WHO készített egy ajánlást a sajtónak arról, hogy miként kellene beszámolni ezekről az esetekről. A szabályokat most sem sikerült betartani.

Két fiatal lány holttestét találták meg a Pest megyei Budaörsön egy autóban vasárnap reggel, halálukat mérgezéses fulladás okozta. A lányok egy cédulát tettek a szélvédőre, amely figyelmeztetett: ne nyissák ki az ajtót, mert mérgező van az autóban.

- Nagyon valószínű, hogy a módszert az interneten találták, hacsak nem folytattak ilyen irányú tanulmányokat - mondja Végh József kriminálpszichológus. Szerinte fontos különbséget tenni az öngyilkossági szándék és az elkövetés módja között. Előbbiért szerinte nem hibáztatható az internet, hiszen az okot a lányok életében kell keresni. Azzal viszont, hogy miként lehet öngyilkosságot elkövetni, számos internetes oldal, fórum foglalkozik, ami sajnos "segíthet" az öngyilkosságot tervezőnek.

Végh József felhívja a figyelmet még valamire: tekintettel arra, hogy az eset nagy nyilvánosságot kapott, a következő néhány napban megnőhet az esélye, hogy mások is hasonló módszerrel próbálkoznak. Éppen ezért kellene szerinte nagyobb körültekintéssel beszámolni a hasonló esetekről.

Le vagyunk döbbenve az eset kommunikációján - mondja Oriold Károly, az öngyilkosságok megelőzésével foglalkozó **Lélekben Otthon Alapítvány** vezetője. Emlékeztet: az Egészségügyi Világszervezet készített egy **ajánlást** a sajtó képviselőinek arról, hogy miként kellene beszámolni ezekről az esetekről, hogy minél kevésbé ösztönözzenek mintakövetésre. A WHO szerint a sajtónak kerülnie kellene az öngyilkosságok vezető hírként tálalását, a helyszín és a módszer részletes ismertetését, búcsúlevél, búcsúüzenetek közzétételét és az áldozat heroizálását.

- Sajnos ezeket a szabályokat most sem sikerült betartani, hiszen már mindent tudunk a helyről, a módszerről és a lányok üzenetét is bemutatták - teszi hozzá. Pedig több kutatás igazolta, hogy ismert emberek öngyilkossága vagy nagy nyilvánosságot kapó öngyilkosságok után megnő a hasonló módszerrel elkövetett esetek száma. A Pécsi Tudományegyetemen például megvizsgálták, hogy Molnár Csilla Andrea, az 1985-ös szépségkirálynő egy évvel későbbi öngyilkossága után a fiatal lányok körében megnőtt a hasonló módszerrel elkövetett öngyilkosságok és kísérletek száma.

Az is kiderült a vizsgálatból, hogy később minden olyan esemény, amely újra behozta a köztudatba a tragikus történetet, amikor megjelent egy dal, egy könyv vagy egy dokumentumfilm Molnár Csilla Andreáról, újabb öngyilkossági hullámot indított el.

Oriold Károly nemrég tért haza Skóciából, ahol egy sikeres öngyilkosság megelőzési programot tanulmányozott. Ebben a sajtó önmérsékletre intése mellett nagy hangsúlyt helyeznek az önkéntesek képzésére, arra, hogy minden korosztálynak lehetősége legyen kortárssegítőkkal találkozni, tanácsot kérni. - A program segítségével több, mint tíz százalékkal csökkent az öngyilkosságok száma - hangsúlyozza. Oriold Károly szerint itthon is nagy szükség lenne valami hasonlóra, mert Magyarország a második legrosszabb öngyilkossági statisztikával rendelkező uniós ország, világviszonylatban pedig az ötödik helyen állunk a százezer lakosra jutó öngyilkosságok számát tekintve. Évente több mint kétezer ember hal meg így.

Forrás: nol

Az öngyilkosság megelőzhető

2011. július 9. K. A.

Nem az a baj, ha gondjaink támadnak, hanem az, ha szükség esetén nem kérünk segítséget a megoldásukhoz — mondja Szabóné dr. Kállai Klára. A klinikai szakpszichológussal a közelmúltban történt budaörsi tragédia kapcsán az öngyilkosságról, a megelőzésről és a megoldásokról beszélgettünk.

Vannak rizikó- és védő faktorok, amelyekre figyelni kell. Rizikófaktor lehet az alkoholizmus, a drogprobléma, a pszichiátriai zavar. Akik ilyen gondokkal küzdenek, azokra jobban kell vigyázni. Fiataloknál figyelmeztető jelek lehetnek, ha az érdeklődés beszűkül, az iskolai teljesítmény romlik (ez nem csak a jegyekre vonatkozik), sűrűsödnek a rendbontások, az igazolatlan hiányzások.

Szülőként megtehetjük, hogy ha látjuk a problémát, akkor szakemberhez fordulunk segítségért. A család, a gyermekkel és a szülőkkel való jó kapcsolat egyébként is védelmet jelent és nyújt akkor, ha gondunk, bajunk támad. Ugyanígy egy stabil közösséghez tartozás (legyen az iskolai, vallási, sport közösség vagy akár egy klub) is segíthet a bajban. Önbizalmat adhat, hogy van kihez fordulnunk és van honnan segítséget kérünk — állította a szakember.

A fiataloknál kikerülhetetlen az internet használata és az azon lévő különböző tartalmak hatása. A neten azonban nemcsak káros tartalmakat találhatunk, nagyon sok olyan portál van, amely segíthet a bajban. Ilyen a www.sos505.hu oldal, ahol e-mailezni és skypeolni is lehet vagy a bura.hu, és a kek-vonal.hu.

— Nagyon fontos, hogy beszéljünk arról, mi bánt minket. Ha meg tudjuk fogalmazni a gondunkat, az már a megoldás része. A gyerekeket, fiatalokat bátorítani kell, hogy kimondják, kifejezzék érzelmeiket — mondta a szakember hozzátéve: ha az érzelmi-indulati háztartásunk egyensúlyban van, az érzelmi intelligenciánk, ami fejleszhető, rendben van, akkor ez védettséget jelent.

Tanulni a kudarcokból is lehet. Önértékelésünk sikerek és kudarcok függvénye. Csak sikerélményekből nem lehet egészséges önértékelést kialakítani. A kudarcok megtapasztalása, feldolgozása olyan, mint egy védőoltás a lelki immunrendszerünknek.

— Sohasem kell félni attól, hogy segítséget kérjünk — emelte ki Szabóné dr. Kállai Klára. Ha valaki a közvetlen környezetében senkit sem talál, az ismeretlenül és névtelenül felhívhat egy telefonos lelkesítő szolgálatot. Békés megyében a 66-os és 68-as körzetből a 441-300-as számot kell tárcsázni, vezetékes telefonról hívható a **116-123** egységes hívószám is.

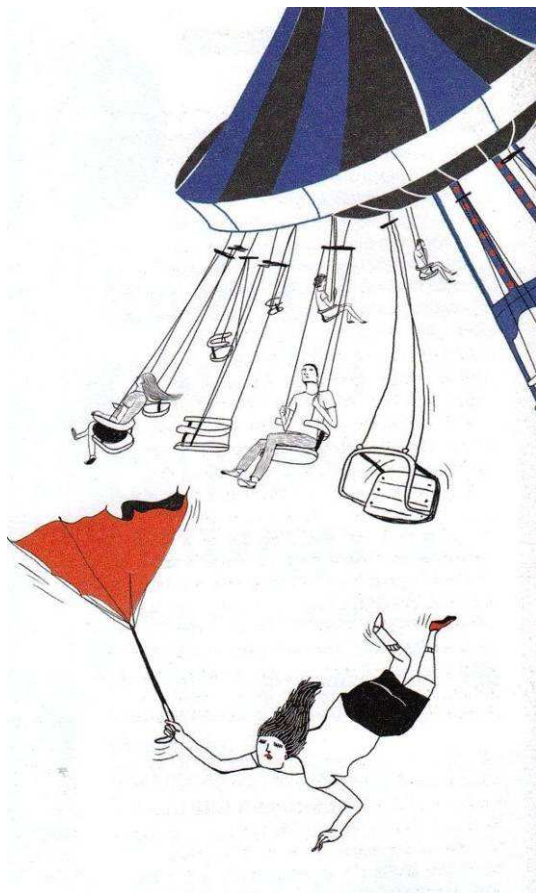
Forrás: beol

Nem meglepő: a válság miatt egyre több az öngyilkosság

2011. július 9., szombat InfoRádió / MTI

A 2008-ban kitört gazdasági válság miatt nőtt az öngyilkosságok, de csökkent a közúti halálozások száma Európában kutatók szerint. A szakemberek tíz ország - Magyarország, Ausztria, Finnország, Görögország, Írország, Hollandia, Nagy-Britannia, Csehország, Litvánia és Románia - lakosságának 65 évnél fiatalabb rétegeit vizsgálták.

A Cambridge-i Egyetem David Stuckler vezette csoportja a Lancet című tudományos folyóiratban közölte eredményeit, amelyek szerint az öngyilkossági ráta a 2007-es adatokhoz képest 2008-ban kezdett felfelé kúszni, egy százalékkal lett magasabb az Európai Unióhoz 2004-ben csatlakozott országokban.

A régebbi tagállamokban hét százalékkal nőtt az öngyilkosságok száma a gazdasági válság kirobbanásával. A tendencia 2009-ben súlyosbodott, öt százalékkal nőtt a ráta, egyedül Ausztriában csökkent.

Nagy-Britanniában 2007-ben még százezer lakosra 6,14 öngyilkosság jutott, 2008-ban már 6,75. Ez 10 százalékos növekedés, amely 2008-2009-ben stabilizálódott. A legerősebben - 17, illetve 13 százalékkal - Görögországban és Írországban nőtt az öngyilkosságok száma.

Az adatok azonban nem véglegesek - hívták fel a figyelmet a kutatók, akik szerint több szempontot is figyelembe kell venni ilyen társadalmi folyamatokat elemezve.

A munkanélküliség növekedésével és az autóhasználat visszaszorulásával viszont csökkent a közúti halálozások száma, ez a jelenség különösen az új tagállamokban. Ennek következtében visszaszorult a donorszervek száma is.

Forrás: InfoRádió

Öngyilkosság - A sötétbe vivő út

Szerző: WEBBeteg - Dr. Dinya Zoltán

A pszichiátria egyik legproblematicusabb területe az öngyilkosság. Nem önálló betegség, mégis talán az egyetlen olyan pszichiátriai vonatkozású esemény, ami a beteg halálával végződik.

Sajnálatos tény, hogy a magyarok öngyilkossági hajlama magas. Ezen belül érdekes megfigyelés a lassan már 150 éve fennálló területi egyenetlenség, miszerint az Alföldön két-háromszoros gyakoriságú az öngyilkosság, mint a gazdaságilag fejlettebb nyugati megyékben.

Az öngyilkosság, mint jelenség háttérének okaira számos elméletet dolgoztak ki a pszichiáterek, pszichológusok és szociológusok. A suicidium az emberi fajra jellemző komplex reakcióminta. Egyes mentális betegségek hajlamosító tényezőt jelentenek, de a stresszek és a személyes kapcsolatok, a társadalmi hatások legalább ennyire meghatározóak.

Az öngyilkos magatartás a társas viselkedési formák szélső pólusán helyezkedik el, a szuicid kísérleten átesett, de túlélte betegek vizsgálatából megtudható: az elkövetők nem feltétlenül meghalni akarnak, hanem másképpen szeretnének élni.

Az öngyilkosságok jellemzően valamilyen pszichiátriai kórkép (**depresszió**, **szorongás**, **skizofrénia**) következtében, mintegy szövődményként történnek. A szorongásos betegségben szenvedők öngyilkossági kockázata az átlag lakosság rizikójának körülbelül harmincszorosa.

Okok és elkövetési módok

Az öngyilkosságot elkövetők 60-70 százaléka tette elkövetésekor depressziónak megfelelő állapotban van, ilyen betegségtől szenved, de nem elhanyagolható az ittas állapotban vagy droghatás alatt elkövetett szuicid kísérletek aránya sem.

A háttérbetegségekre jellemzők az elkövetés eszközei. A skizofrén betegek gyakran választanak akár brutálisan drasztikus, saját fizikai fájdalmukat nem figyelembevevő módszereket (pl. testük csonkolása) tettük elkövetésekor, míg személyiségzavaros, neurotikus betegeknél jellemzőbb a gyógyszerbevitel.

Ugyancsak jellemző, hogy alapteregségétől függetlenül is a férfiak gyakrabban választanak "biztosabb" módszert, nőknél gyakoribb az enyhébb, akár eleve csak a figyelemfelhívást célzó öngyilkossági kísérlet.

Az elkövetett öngyilkossági kísérletek száma is utalhat a tényleges meghalási szándék súlyára.

Vannak olyan betegek is, akik 40-50 öngyilkossági kísérleten is átestek már, esetükben felmerül, hogy tettük tényleg egyértelműen az elmúlás kereséséről szól-e, vagy csak egyfajta feszültség, stressz levezetését szolgálja az, ha például néhány újabb pengevágást ejt alkarján.

Speciális területet jelent a serdülőkorúak öngyilkosságainak kérdése, itt rosszul kezelt párkapcsolati konfliktusok, az útkeresés nehézségei állnak gyakran a háttérben, szerencsére a fiatalok által elkövetett kísérletek jelentős része a figyelemfelhívást szolgálja.

Az elkövetési módszerek esetében megfigyelhető, hogy ismert személy által elkövetett, a médiában nagy hangsúlyt kapott öngyilkossági kísérlet után az átlagemberek, köztük a fiatalok között is egy időre megszorodnak az azonos módszerrel elkövetett öngyilkosságok.

Érdekes adat, hogy öngyilkossági kísérletük előtt a betegek kétharmada, megfordul valamilyen orvosi rendelőben, elsődlegesen családorvosánál, de főként problémái eltitkolása miatt, csak kis hányaduk kerül felismerésre.

"Cry for help"

A "cry for help" jelenség, a később öngyilkosságot elkövető személy vívódását, ambivalens érzéseit tükrözi, egyfajta burkolt segélykiáltás, melyet ha tudunk meghallani, akár tragédia előzhető meg.

A búcsúlevél (levélvázlatok) írása, a tett elkövetéséhez való kellékek összeszedése (pl. gyógyszerek gyűjtögetése), halállal kapcsolatos gondolatok sűrűsödő felbukkanása a gondolkozásban mind olyan jelek, melyek figyelmeztethetnek a közelgő bajra.

Az öngyilkossági kísérlet elkövetése, mint potenciális krízisállapot, egyértelmű ok a pszichiátriai vizsgálatra, sőt a fekvőosztályos kezelésre.

Akár első, akár sokadik kísérlet, nem szabad elbagatellizálni a történeteket, különösen ha a beteggel nem beszélhetők meg őszintén a történetek, és pláne ha nem megnyugtató a beteg öngyilkosságról lemondó szándéka.

"Cry for help"

Az öngyilkosságra készülők 75-80 százaléka beszél előtte tetteről. A meghalási szándék kifejezése egyben segélykérést is jelent. Azt a vágyat fejezi ki, hogy a másik fél felismerje a jelzés mögötti elkeseredést és reagáljon arra.

Sajnos az öngyilkossággal szembeni előítéletek miatt, sok család szégyelli a hozzátartozójuk tettét, és a kórházból való mihamarabbi hazavitelt erőlteti, ám a kezeletlenül maradt, és így megoldatlan probléma, gyakran válik rövid időn belül újabb szuicid kísérlet forrásává.

Az öngyilkos betegek kezelése döntően **pszichoterápiából** áll, amit a pszichiátriai alapbetegségnek megfelelő gyógyszeres terápia egészíthet ki. Fontos jeleznünk, a depresszió egy jól kezelhető betegség, és az öngyilkosságra gondolva itt duplán igaz: az időben elkezdett megfelelő kezelés életet menthet.

(Dr. Dinya Zoltán, pszichiáter)

Küzdés helyett öngyilkosság

Az utóbbi években ugrásszerűen megnőtt a kamaszkori öngyilkosságok aránya.

A 25 évesnél fiatalabbak közül 2008-ról 2009-re 67 százalékkal többen követtek el öngyilkosságot, a 15 és 19 évesek között pedig ez a változás már 217 százalék volt - közölte Rihmer Zoltán, a Semmelweis Egyetem pszichiáterprofesszora.

A szakember szerint az öngyilkosságok több mint 90 százalékának hátterében van valamilyen pszichiátriai betegség, amit a környezet csak nagyon ritkán ismer fel, így kevés esetben kerül a beteg időben szakorvoshoz. A szülőknek nagyon oda kell figyelni kamaszkorú gyerekeikre, változott-e a viselkedésük, nincs-e depressziójuk.

Figyelmeztető jelek lehetnek, ha a gyermek iskolai teljesítménye romlik, fáradt, levert, alvászavarai vannak, szorongóvá, magányossá válik, fölhangy minden olyan tevékenységével, ami korábban örömet okozott neki, kilátástalanságról, netán halálvágyról beszél. Ha az ilyen gyerek időben segítséget kap, megszűnik az öngyilkosság veszélye is.

Vetró Ágnes, a Szegedi Tudományegyetem gyermekpszichiáter docense hozzátette: már hat-hét éves kortól érkeznek a szakemberekhez olyan gyerekek, akik öngyilkossági szándékot emlegetnek. Ebben a korban még föl sem fogják, hogy a halál végleges, visszafordíthatatlan állapot. Azt hiszik, hogy az öngyilkossággal kilépnek egy helyzetből, és aztán valami más következik.

Tíz év körül lesz csak annyira érett a személyiség, hogy megérti, a halál megmásíthatatlan. A szakember szerint a gyerek és a fiatalkori öngyilkosságok mögött az elkövető általában képtelen megbirkózni egy-egy konfliktussal, családjaira jellemző, hogy nagyon kevés az együtt élők közt a kommunikáció. Ott, ahol van lehetőség a feszültségek, a konfliktusok kibeszélésére, találnak megoldást akár közösen, vagy csak hozzásegítik a gyermeket, hogy önállóan, de megküzdjön a problémájával.

2011-07-05.

Forrás: Népszabadság /WEBOrvos

Mondd el mi fáj - öngyilkosság, ahogy egy szakember látja

Írta: OP

2011. július 07. csütörtök

Sokan érzik úgy, itt a vége, nincs értelme élni, nincs kiút a problémákból. Vagy közeli hozzátartozó elvesztése miatt vagyunk mély gyászban, vagy úgy érezzük, saját életünk tévedt mellékvágányra és sehogy sem találunk vissza a helyes útra. Egyre gyakoribbá válnak az öngyilkosságok napjainkban.

Egyre gyakrabban szerepel a hírek közt az öngyilkosság

Vajon mi készíten valakit arra, hogy a vonat elé ugorjon, mely korosztály körében a leggyakoribbak az öngyilkosságok és hova fordulhatunk, ha baj van? Milyen kezelést kaphatunk, milyen a hazai pszichiátria helyzete? Kérdéseinkre ezúttal Munkácsi Krisztina pszichiátriai szakorvos válaszolt.

Egyre gyakrabban szerepel a hírek közt az öngyilkosság, egyre többet hallunk ismerőseinktől, hozzátartozóinktól aggasztó információkat. Munkácsi Krisztina pszichiáter szerint a fiatalok körében elkövetett öngyilkosság háttérében elsősorban a szülő áll.

- Nem kapnak elég törődést, odafigyelést a fiatalok, vagy egyszerűen csak a rossz példát

látják szüleiktől. „Az anya, vagy apa egész nap gürcöl, estére ér haza, azt se tudja mit csinál vagy merre jár a gyereke” – mondja. A legfőbb probléma az, hogy anyagilag nagyon eleresztik a fiatalságot, de egyébként nem fogják őket. Sokszor látni részeg tizenéveseket az éjszakában, magukról nem tudva, egyik ágyból a másikba vándorolva – teszi hozzá a szakorvos. A másik probléma az, hogy eltűntek a tömegsportok, na és persze az állandó

számítógépezés sincs éppen pozitív hatással az amúgy is könnyen befolyásolható diákokra. A szakorvos elmondja: tapasztalataim szerint az elkeseredett fiatalok főként társaikhoz fordulnak, mely során könnyen ráakadnak egy hasonló hangulatú barátira. Innen már könnyebb az út. Internetről vagy tv-ből szerzett információk alapján megtervezik miként végezzenek életükkel. A leggyakrabban vonat elé ugranak, felgyújtják magukat vagy gyógyszert vesznek be. Ez utóbbi nem túl szerencsés, mert maradandó károsodás is felléphet szervezetükben – fejt ki az orvos.

A pszichiátria helyzete tragikus Magyarországon

De mit tehetünk, ha ekkora a baj, és egyáltalán meddig tart és mennyibe kerül egy kezelés? Munkácsi Krisztina elmondja: attól függően, hogy ki milyen típusú öngyilkosságot követ el, konzíliumon vesz részt, ahol megállapítják, hogy ön-, illetve közveszélyes-e. Ha igen, akkor kötelező a pszichiátriai kezelés. Ha nem, akkor nem tehetünk semmit.

„Kényszergyógykezelést csak ön- vagy közveszélyesség esetén, eltérő esetben csak a beteg beleegyezésével végezhetünk.”

A pszichiátria helyzete tragikus Magyarországon – folytatja Munkácsi. A szakrendelőkben egy 5 órás rendelési időben nagyjából 60 beteg várakozik. Így egy-egy emberre jó esetben 5–10 perc jut, ami arra elég, hogy megállapítsák ön- vagy közveszélyes-e, adnak neki egy gyógyszert és újtára bocsátják. Ha nem szakrendelőbe mennek a betegek, akkor ott a magánrendelések lehetősége is, ahol 10–20 ezer forintot is elkérnek az orvosok egy órás konzultációért. Egy személyiség zavaros beteg esetében akár több évig is eltarthat a kezelés. Ezen kívül léteznek még segélyszolgálatok, aktivisták, ahol akár éjjel-nappal hívható ingyenes telefonszámon is elérhetünk valakit, aki legalább beszélget velünk vagy tanácsot ad. A leggyakrabban azonban nem a fiatalok, hanem az idősebb korosztály az, ahol nem találnak más megoldást a magukra maradt, elkeseredett idős emberek. És ami különösen meglepő,

hogy ma már egyre gyakoribb a gyerekek körében elkövetett öngyilkosság. A 11–12 évesek is sokszor úgy érzik, nincs más megoldás – zárta szavait a szakember.

Forrás: OrientPress Hírügynökség

Pszichomobbing - Terror az iskolában

Szekeres Veronika

Valószínűleg sok szülő találkozott azzal a beírással gyermeke ellenőrzőjében, akár többször is, hogy „Kedves Szülő! XY nevű gyermekük a szünetben verekedett/lökdösődött Z-vel, megrúgta/pofon vágta Zs-t...” És erre azt a magyarázatot kapjuk, hogy „De hát, a másik kezdte, beszólt/belém kötött, lelökte a holmim a padról, én csak azzal a pofonnal/lökéssel/rúgással válaszoltam!

Viszont mi van akkor, ha ez a reakció valóban reakció, és az újbóli, akár rendszeres hasonló beírás tényleg csak az, amibe már a pedagógus belecsöppen, az előzmények ismerete nélkül? Ha tényleg először a gyermeket bántják, és ő csak így tud védekezni? A következő cikk a pszichomobbingról, azaz a lelki terrorról szól, amivel sajnos egyre több gyerek szembesül az iskolákban, hiszen már az óvodában megtanulhatták, hogy milyen szórakoztató másokkal kitolni, hogy ezáltal csoporthoz lehet tartozni, közös csínyeket elkövetni, a kívülállót meg ki kell közönsíteni. És ezek a korai tapasztalatok rögzülnek, a későbbi társas helyzetekben is megjelenhetnek.

De mit is jelent a kifejezés? Egy csoportnak az egyénnel szemben alkalmazott lelki terrorja (pszichoterror), mely iskolában és munkahelyen is megmutatkozó jelenség. Mindig ugyanazzal a személlyel, általában a leggyengébbel (mob = csöcselék) szemben alkalmazzák a csoporttagok, az egyénnek a többség általi kiközösítése viszont csak akkor mobbing, ha hosszú ideig eltart a jelenség. Kiválthatja ezt a magatartásformát az agresszió, a félelem, az egyhangúság, az unalom, a szórakozás igénye és a feltűnni vágyás.

Az iskolai osztályokban is, mint minden csoportban hierarchia alakul ki, melynek 3 része van: a) a csoportvezetők, akik döntenek, és akik megszabják a normákat; b) a követek hada; ők alkotják a csoport legnagyobb részét; c) a kívülállók, akik a „tréfák”, illetve az agresszió rendszeres áldozatai. Rájuk jellemzőek a gyakori iskolai hiányzások, az iskolába járás iránti nagy erőfeszítések a félelem, frusztráció miatt, a félelem miatt a fájdalom elkendőzése, így a csoport többsége nem is érzékeli mindezt. Ezen kívül a pozitív önértékelés hiánya és az autonóm felnőtté válás megkérdőjelezése is gyakori ezeknél a gyermekeknél. Sajnos a pszichomobbing egyéni és társadalmi ártalmakat is okozhat, elsősorban pszichoszomatikus betegségeket (gyomor- és bélbetegségek, fertőzések; fejfájás, migrén; izomhúzódások, izomgörcsök; immunrendszer legyengülése; depresszió, paranoia...), hiszen az áldozat állandóan frusztrált, stresszes, előre fél attól, hogy mi fog történni az adott társaságban, ahol már alkalmazták ellene a terrort. Ezzel együtt egy idő után az egyén nem mer csoportban megszólalni, társaságkerülővé és különccé válik, agresszív és sértődékeny lesz, nem viseli el a kritikát, állandóan előtérbe igyekszik kerülni, folyton elismerésre ácsingózik, kényszeresen olyan státuszszimbólumokat vásárol, melyek valójában meghaladják anyagi lehetőségeit és mindig meg van győződve arról, hogy a többi ember rosszban sántikál.

Ugyanakkor a mobbing-elkövetők nem vállalják a felelősséget tetteikért, nem érznek büntudatot, az áldozatok gyakran nem mutatnak sértettséget, sőt tovább folytatják az ellenségességet kiváltó viselkedésformá(ka)t, hiszen a csoport kiközösítő magatartását azzal magyarázzák, hogy az az érintett személy tulajdonságaira és viselkedésére adott válasz, és a kirekesztés erősíti az érintettek hátrító magatartását („osztály bohóca”, „stréberek”, befelé menekülés, stb.) Viszont ha mégis változtatnak/mernek változtatni magatartásukon, a többség akkor sem fogadja el őket, hanem továbbra is belekényszeríti régi szerepükbe. Ehhez azt is

hozzá kell tenni, hogy „elsősorban a csoport az, aki kívülállóként bélyegez meg valakit, ritkán az egyén. Az egyént rendszerint a normától eltérő viselkedése teszi kirekesztetté. [...] Különösen könnyen válhatnak kívülállóvá azok a diákok, akik elütnek az érvényes normától: más vidékről származnak, más országból, szokatlan dialektusban beszélnek, testileg eltérnek az átlagtól, másképp viselkednek, más politikai vagy vallási elveket vallanak stb.”

S minderre hogyan reagálnak a mobbing-áldozat családja és barátai? A legtöbb esetben sajnos nem tulajdonítanak nagy jelentőséget a pszichoterror hatásainak, mivel az áldozatok a legtöbbször nem tudnak valósághűen beszámolni a történekről, mert túl nagy a feszültség és a félelem bennük, így a szülőkből nem tudatosul a helyzet súlyossága. Előfordul olyan is, hogy a szülők is hasonló élményeken mentek keresztül gyerekkorukban, így vagy hallani sem akarnak a mobbing okozta érzésekről, vagy nárcisztikus önsajnálattal reagálnak a helyzetre; azonban egyik sem megoldás. Továbbá, a használhatatlan tanácsok a szülők részéről („Ne hagyd magad!”, „Szólj a tanárnak!”, „Biztos csak tréfa volt!” stb.) csak rontanak az áldozat helyzetén az osztályban és az otthoni környezetben is: az áldozat iskolán kívüli barátai is elfordulhatnak tőle, ha megsejtik, hogy egy másik csoportból kilóg, a többiek pedig nem értik meg az egész helyzetet, így nem is éreznek együtt vele.

Szót kell ejteni továbbá a mobbing-áldozat lelki sérüléseiről is, amik évekig is, sőt, akár egész életen át is tarthatnak, és felnőttkorban is jelen vannak a kiközösítés hatásai. A régi társakkal szembeni félelem, elkerülő magatartás, menekülési reakciók, bosszúgondolatok szintén fennmaradnak. A csoporton belüli viselkedést a görcsösség, az önálló véleménynyilvánítástól való félelem, a visszahúzóds jellemzi, és a szörnyű tapasztalatok által a saját aggodalmaikat gyermekeikbe is beletáplálják, így, ezt a viselkedésmintát követve ők is kirekesztetté válhatnak.

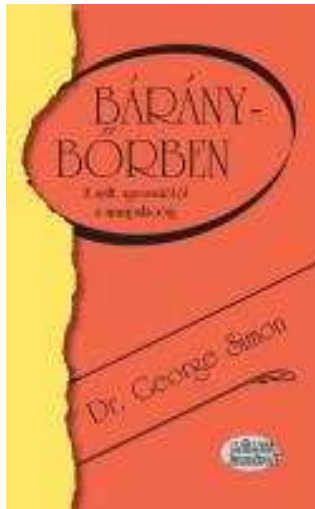
Hogy ki mennyire tudja/bírja elviselni, túrni a vele szembeni pszichoterrort, az az egyén túréhatárától függ. Természetesen itt is vannak rizikófaktorok: pl. azok a gyerekek különösen érzékenyek a verbális, fizikai agresszióra, terrorra, megalázásra, kiközösítésre, akiket a szülei korábban minden nehézségtől próbáltak megóvni, amitől csak lehet, óvták gyerekeiket, és így nem adták meg nekik azt a lehetőséget, hogy egyrészt az adott konfliktushelyzetet próbálják kezelni, vagy legalábbis szembesülni vele, másrészt, hogy megtanulják elviselni a kisebb-nagyobb veszteségeket, kudarcokat. Bárhogy is van, a lényeg, hogy figyeljünk az apró jelekre, a jelentéktelennek tűnő magyarázatokra, hallgassuk/halljuk meg gyermekünk szavát, és súlyos eseteknél vonjuk be a megoldáskeresésbe a pedagógusokat, vezetőséget is, ha kell, de mindenképpen forduljunk szakemberhez, vegyünk igénybe szakszerű segítséget! Hiszen egy csendes, visszahúzóds, társaságkerülő gyerekek ritkán kerül beírás az ellenőrzőjébe rossz/agresszív magaviselet miatt...

Forrás:

Dambach, Karl E.(2001): Pszichoterror (mobbing) az iskolában. Akkord, Bp.

Láng András (2009): **Iskolai pszichoterror.**

Könyvespolcra

Báránybőrben

A nyílt agressziótól a manipulációig

Dr. George Simon

A rejtett agresszív személyek mindennél fontosabbnak tartják a győzelmet. Soha nem nyíltan támadnak, hanem félrevezető és megtévesztő manipulatív taktikák egész tárházát alkalmazzák eltökélten, ravasz módon, sőt esetenként irgalmatlanul, csak hogy megkapják, amit akarnak – ám közben gondosan ügyelnek arra, nehogy mások meglássák igazi arcukat.

Mivel befolyásolási kísérletnek látszólag nyoma sincs, áldozataik hagyományos védekező reflexei nem lépnek működésbe, ezért a manipuláció célpontjai általában nem is gyanítják, hogy valaki épp megpróbál följük kerekedni, befolyásolni vagy meghátrálásra akarja kényszeríteni őket.

Ez a szakmailag rendkívül alapos, de mindenki számára közérthető könyv segít felismerni a rejtett agresszív viselkedést, esetleírásokkal szemlélteti a manipulátorok által leggyakrabban alkalmazott technikákat, és tanácsokat ad, hogyan kezeljük őket. Hatásos „önvédelmi fegyver”, amelyet használva bárki könnyebben semlegesítheti a báránybőrbe bújt farkast, ha az útjába akad.

A kötetet **dr. Síklaki István** tanulmánya egészíti ki, amely a manipuláció jelenségét vizsgálja tágabb kontextusban: megismerhetjük, hogyan és miért működik a manipuláció, és milyen mindennapi helyzetekben találkozhatunk vele a leggyakrabban.

L. Ritók Nóra A nyomor széle c. blogjának bejegyzéseiből

207. Megint vissza

2011-07-06 19:30:37

Tulajdonképpen hónapok óta érzem, hogy valami nem stimmel. Az előrehaladás megszokott, lassú, néha toporgó íve többször megszakadt.

Ma sikerült tiszta vizet öntenünk a pohárba. Leültem a falu CKÖ vezetőjével, hogy megpróbáljam megérteni, mi a gond. Ideje volt már, többszörös indulatos jelenet, üzenet után vagyunk. De azt gondoltam, ez is a megszokott kavarás, összemérés, hátulról támadás. Az ellenőrizetlen információk ügygyé kovácsolása. És ezek el szoktak múlni. Sokszor nem érdemes időt sem pazarolni a kibogozásukra, maguktól megoldódnak, többnyire egy zavart „bocsánat, ideges voltam, és ezek a cigányok itt azt mondták, hogy....” kezdetű mondatokkal.

Most azonban más volt. Olyan rendszerré kovácsolt vádhalmoz, amit már nem lehet megérteni, pláne nem tisztázni velük.

Figyelmesen hallgattam, amit mond. Az élelmiszerosztással kezdte, közölve, hogy már fel is jelentettek, mert csak háromféle dolog volt a csomagban, nem úgy, mint régen, mikor nyolcféle is volt. Próbálom magyarázni, hogy én csak annyit és azt tudok adni, amit kapunk. És azóta változott a gazdasági helyzet is, nincs annyi adomány. Követeli a papírokat, igazolásokat. Mert máshol jobban osztanak, de én rátettem a kezem a falura és nem jól osztok. Mondom neki, szívesen visszaadom. Mert tényleg csak egy szervezeten keresztül jöhet ilyen támogatás egy falunak. Én azért vettem át, mert az egyház nem osztott már, az elszámolási hiányosságok miatt nem vállalta. Próbálják ők, de számoljanak vele, hogy a szállítási költség is az övéké, és ez nem kevés. Én meg megyek más faluba, mert van még, ahol senki sem oszt, mert nem tudják megteremteni a feltételeket. Nekem lesz könnyebbség, ha ezt ők rendezik itt ezután.

Aztán, hogy nem egyformán támogatunk. Mondom, ez így van. Mert az egyiknek gyerekuha szükséges, a másiknak gyógyszer. De ezt ők akarják felügyelni. Mert ahogy én csinálom, az nem igazságos. Szerintük. Meg, hogy van az, hogy egyes családoknak, vagy gyerekeknek külön támogatót szerzek, és nem mindenkinek. Ez nem jó. Azt is szét kellene osztanom. Egyformán.

És ott a film. Na, azt aztán végképp elszámoltatnák. Mert a róluk készült dokumentumfilm milliókat hozott, látták az interneten, hogy 2000 Ft is volt egy belépődíj, hol van annak az ára? Bizonyára a filmrendező, és én tettem el, pedig az, nekik járna. A főszereplőknek több házat kellett volna már venni. De már megtették a szükséges lépéseket, feljelentéseket.

Minek megyek más faluba? Miért nem csak nekik segítek? Tudják ám, hogy máshol, mit adok, mert megy a hír a falvakban. Ők úgy vélik, amit kapok, azt csak az ő falujukra kapom. Abból ne kapjon más. Mondom, dehogy, én az esélyteremtő munkára tudok támogatókat szerezni, és nem egy faluban, hanem tíznél is többen dolgozok folyamatosan, és még legalább tízben esetenként, és kellene még többen, ha bírnám erővel, idővel.

Ja, tényleg, mondja: miért nem veszem fel őt dolgozni az alapítványhoz. Fizetnék neki, ő meg csinálná. Kérdezem, mit? Főleg: miből adnék neki fizetést? - Hát, amiből a többieknek, akik velem vannak. Mondom, ők nem az alapítványnál dolgoznak, hanem az iskolánál, ezt önkéntes munkával teszik. Na, ezt már végképp nem hiszi: micsoda?! Azt akarom mondani, hogy ezt ingyen csinálom?! Ugye viccelek? Jó kis üzlet ez nekem, meg a kollégáimnak is. Már elnevetem magam, de inkább

kínomban: - tudja, mit csinál most a többi iskolaigazgató? Otthon van szabadságon. Én meg itt vagyok, és szintén önkéntes orvosokkal, meg a kollégáimmal egészségügyi szűrővizsgálatot szervezek a rászorulóknak. És az, aki három hónapja nálunk dolgozik, az a lány is önkéntes. Ingyen dolgozik.

Ingyen?! Hitetlenkedve néz: ugyan, ki dolgozna ingyen a cigányokért? Nem, nem hiszi. Én ugyanúgy lenyúlom őket, mint valami Steave, sok évvel ezelőtt, aki meglépett a pénzükkel. Igaz, ő, azért jobb volt, mint én. Ha pénz kellett, szerzett és adott. Ötszáz ezret is.

Most ennyire volt idő. És talán nem is lett volna érdemes továbbvinni. Majd leülünk újra. Viszem majd a számlákat, a listát, mennyit segítettünk. Talán megértik. Muszáj lesz. Mert nélkük nem lehet. Bár most olyan, mintha velük sem lehetne.

208. Orvosi vizsgálat

2011-07-09 16:33:10

Négy faluban, kb. 250 embert vizsgáltak meg a Máltai Szeretetszolgálat orvosai. Olyanokat, akik efféle szolgáltatást nem nagyon érnek el.

Nagyon örültünk a lehetőségnek.

Amikor a támogatottjaink a házi orvoshoz mennek, általában már nagy a baj. A megelőzéshez, a szűrésekhez utazni kell. Arra nem mindenkinek van meg a lehetősége. Pedig kellene. Mindenki tudja, hogy megelőzni a bajt sokkal jobb, mint orvosolni.

Korábban is kaptam már ajánlatokat, pl. hallásvizsgálatra. De mire megyek vele, ha megállapítjuk: készülék kell a gyerekeknek. Hogy jut hozzá, és hogyan biztosítjuk a folyamatos kontrollvizsgálatot? Ha volt is, akinek segítettünk, nem bírtunk folyton mellette lenni, megakadályozva a csúfolódást, erősítve a hallóka viselésének fontosságát, szülőben, gyerekekben. Párszor segítettünk a szemüvegnél is, de nem hordták, nem volt türelem a megszokáshoz, maradtak nélküle, és ellenőrzésre sem mentek már vissza.

Nemrég többek között egy komplex program keretében rákszűrés megszervezésére lett volna mód, de nem mertem még bevállalni, nem tudom még rávenni tömegesen az asszonyokat, a férfiakat meg pláne nem. Most is volt olyan asszony, aki a tüdőszűrésre is csak velem volt hajlandó eljönni. Ha én is bemegyek, vele.

Most is volt bennem egy kis félelem: mi lesz, ha nem jönnek el? Hiába a kihirdetés, a CKÖ segítsége, a védőnők támogatása. De nem volt gond. A támogatott családokból sokan jöttek, anyák, és gyerekek, néhol még az apák is. És mellettük a falvakban öregek, akik éppúgy nem érik el az efféle lehetőségeket.

Volt tüdőszűrés, általános orvosi vizsgálat, vércukor, vérnyomás-mérés, bőrgyógyászati-, ortopédiai és szemészeti vizsgálat is, ingyenes szemüveg-készítéssel, és a mentális állapot felmérésére beszélgetések gyerekekkel és felnőttekkel is.

Akiknél a tüdőszűrő valamit jelzett, azokat majd behívják a tüdőgondozóba. A hamarosan elkészülő szemüvegre 87-en várnak, főleg gyerekek és öregek. Döbbenetesen sok gyereknek kell majd szemüveg. Mit láthattak ők az iskolában, mikor itt alig látják a táblán a villa alakú ábrát? A számokkal nem is próbálkoztunk, hisz még a kis ábrák is nehezen mentek, a teáscsésze, vagy a szék. És nemcsak azért, mert nem látták. Mert nem is ismerték, mi az.

A többi tapasztalattal majd próbálunk továbbmenni. Ahol csak a háziorvoshoz kell fordulni, ott egyszerűbb. A többenél, ami szakorvosi ellátást igényel, ott nehezebb a helyzet. Sok a gerincproblémás, a deformált lábú gyerek.

És volt persze minden: jöttek azok, akik mentálisan sérültek, különböző mértékben szellemi fogyatékosok. Volt, aki ivott előtte. És előfordultak fejtetvesek is. Jöttek a sovány fiatalasszonyok, akik 20 évesen már 3-4 gyereket is hoztak magukkal. Némelyik anyja nem több negyven kilónál. És jöttek azok is, akik látszólag túltápláltak, de ez a valóságban meglehetősen egyoldalú, főleg kenyér alapú táplálkozást jelent.

A szakemberek találkoztak zavaros történetekkel, szexuálisan inzultált gyerekekről, és általános iskolás lányokkal, akik már évek óta nemi életet élnek. Az egyik faluban egy gyermek-prostituálttal is. Akinek a családjában a bűnözés és a lányok futtatása adja a megélhetést. Akinek nincs más útja. Ja, és erről a jelenségről tudnunk kell, hogy nincs is. Már mint gyermekkorú prostituált. Legalábbis ezt olvashattam nemrég a miniszter nyilatkozatában.

Találkoztak kisfiúkkal, akik számára az agresszió a követendő példa, hiszen otthon is ezt látja, kapja, az apjától, naponta. Aki olyan természetességgel beszél ezekről, hogy az ember beleborzong. Gyerekekkel, akikben egy feldolgozatlan tragédia félelmetes lelki traumát okozott. Azonnali segítségre lenne szükségük. Kicsikkel, akik nem találják helyüket a világban, a szakember számára egyértelműen kirajzolódó kirekesztettséget megéelve.

Azt hiszem, ez lesz a nehezebb. Mert egy vizsgálatra még bevihető egy dongalábú kicsi, még meg tudjuk oldani a speciális cipőt is. Készen lesznek majd a szemüvegek is. És bejutnak majd a tüdőgondozóba, akiknek szükséges.

De azt, hogyan lehetne rendszeres mentális segítséget nyújtó szakembereket, gyermekpszichológusokat szereznünk ezekbe a kis falvakba, azt nem tudom.

Csak azt, hogy nem lenne szabad ebben az állapotban felnőniük. Mert a lelkileg sérült gyerekekből nem lehet egészséges felnőtt nemzedék.

209. Beosztással lehet?

2011-07-12 21:18:34

Sokszor hallom azoktól, akik jó messze vannak a problémától: többet kapnak egy hónapra, mint mi, pedig mi dolgozunk, azok meg semmit nem csinálnak...csak várják a segílyt.

Igen, sok családnál 100 ezer fölé is megy a kapott összeg. De ha levesszük a befizetendőket, és leosztjuk egy főre, már világos: a segílyből és a családiról nem lehet megélni.

Az asszonynál már korábban is voltunk. A kis vályogház ház tiszta, talán kínosan is, így még nyomasztóbban sugallja magából a szegénységet. Alig vannak bútorok, holmik, csak a döngölt föld, lefedve linóleum-és szőnyegdarabokkal, az ágy, és a rossz sparhelt...

Három gyerekével él itt. Az ura két éve hagyta el, egy másikért, aki cifrább és fiatalabb, mint ő. Nem haragszik ezért rá, itt élnek ők is a faluban, azért inkább, hogy a gyerekekre semmit sem ad. Nevelné inkább annak a másiknak a gyerekeit, annak is van hat, messze hagyta őket egy másik faluban, az apjuknál.

Az övéi sem egyszerűek. A búskomor, kissé retardált fiú, a súlyos epilepsziában szenvedő lány, meg a kicsi. Itt élnek, együtt. Ahogy tudnak. Leginkább nem tudnak. Pedig megy napszámba, ha van lehetőség, és ott tudja hagyni a gyereket. De nem tudja. Bármikor rohama lehet.

Mostanában többször van. Mert az asszony próbál spórolni. Mindenén. A gyógyszeren is.

A legutóbbi kórházi kezelés után a doktornő mondta neki, nagyon sajnálja őket, hogy nincs pénzüik, de ha nem adja be naponta a kislánynak az előírt adagot, egyre gyakrabban lesz rohama, és egyre nagyobb baj lesz... Tudja ő, de, ha látja, hogy jól van, kevesebbet ad neki. Mert tartalékolnia kell, volt, amikor nem volt 200 Ft sem a gyógyszerre... amikor nem volt, és látta, hogy kellene, az még rosszabb volt...

Sorba vesszük a havi jövedelmét: 28 500 Ft a támogatás, amit kap, és 55 000 a gyerekre. Ez így együtt 83 500 Ft. Ebből ki kell fizetnie az albérletet. A házat. Az 20 000 Ft a villannyal. Víz nincs bent. És lejön még 6000 Ft. OTP kölcsön. Még egy évig tart, még az urával vették fel, fizetnie kell. Hát fizeti. 3000 Ft a gyerekeknek a gyógyszere. Ami marad, azt négyfelé osztom. És elosztom még harminccal. Mert kíváncsi vagyok, mennyi jön ki egy főre, egy napra. Az eredmény 653 Ft.

Ennyiből kellene naponta enni, ruházkodni, tisztálkodni, mosni, orvoshoz menni, elérni a hivatalt a városban, télen fűteni... élni. Nem sok.

Persze próbálja ő is, a kis kertben az alapvető zöldségeket megtermeli. De kell venni kenyeret, tejet, néha húst... a gyerekek mindig ennének. - És más? - kérdezem- Édesség, kóla, cigi? Rám se néz, úgy kérdezi... Ugyan miből?

Semmi tartaléka nincs. Ha a gyerek kórházba kerül, vagy ne adj isten a másik is megbetegszik, még több a kiadás. Kölcsön csak kamatra van. Azt inkább elkerüli. Most reméli, hogy jövőre valami bentlakásosba mehet a kislány. Akkor könnyebb lesz, mert ő is elmehet napszámba.

Még sosem láttam vidámnak. Mély szomorúság és belenyugvás van a szemében. Az asszonyé, akit elhagytak. A cigányé, aki a sor végén van. A legvégén. Sosem ingerült, sosem követelőző. Ha kap, megköszöni. Szomorúan teszi azt is. Keskenyre húzott szájjal, szemlesütve.

Mert neki fel kell nevelni a gyerekeit. Nem vágyik sokra. Csak, hogy etetni tudja őket. És legyen pénze a gyógyszerre.

210. A másik oldal

2011-07-17 10:35:01

Azt hiszem, ebben a munkában nemcsak az a fontos, hogy segítsünk a nyomor peremén élőkön, hanem az is, hogy azokat is közelebb hozzuk a problémához, akik túl messze vannak tőle. A másik oldalon.

A segíteni szándékozók is sokfélék. Vannak, akik maguk is szegények. És vannak, akiknek sok van. Olyanok is, akiknek nagyon sok. És ők is segíteni akarnak, tiszta szándékkal, a probléma megoldásában.

Sokan, sokfélék. Éppúgy, mint ők, a lecsúszók, a kirekesztődők. Néha nekem is értelmezniem kell a szerepemet, ha megjelenik egy-egy új segítő. És érzem, néha nekik is kellene.

Van, aki maximálisan megbízik bennem. Ad támogatást a munkánkhoz, érzékenyen figyel minden megjelenésre, ami hozzánk kapcsolódik, és azonnal jelentkezik, ha úgy érzi, segítség kell. Mások szintén bizalmi alapon küldenek segítséget, rendszeresen, én pedig havonta egyszer (néha sajnos ritkábban) fotós beszámolót küldök nekik. És van olyan is, aki úgy segít, hogy még megköszönni sem tudom neki, mert még az emailcímét sem tudom. Pedig szeretném mindig, mindenkinek megköszönni. Mert nélkük nem menne.

Azokkal, akik el is jönnek, szeretném megértetni a helyzet bonyolultságát. Mert sokan hiszik azt, hogy ők azonnal megértik. És persze azt is tudják, mit kellene csinálnom, és hogyan. Rögtön. Van, akit nem tudok meggyőzni, hogy ez nem olyan egyszerű.

Volt, aki fél évet is volt itt. Azt hittem, megértette. De ma már látom, hogy nem. Végül a segíteni akarás szándékával a maga olvasatában vitte tovább a problémát, elfeledve azokat, akik ehhez magukat adták. Nem jött le velük megértetni, mi a dologban az általános, és mi az egyedi. Aláásta ezzel az én bizalmi kapcsolatomat is velük. Neki csak kapunak kellettem, hogy bemehessen, közel kerülhessen hozzájuk. Persze tudom, egy megoldásban mindig lehetnek áldozatok. De nem túl jó érzés, ha ezt az ember a maga bőrén érzi.

Sokszor kerülhetek így kapcsolatba befolyásos emberekkel is. Van, aki megbízik bennem. Elég neki az én küszködésem követni, hiszi, hogy így is előre mennek a dolgok. Sokakkal nem is ismerjük egymást személyesen. Vannak, akik el is jönnek. Egyszer egyikük feleségével leveleztem le, hogy hoznak adományt, fogalmam sem volt ki a hölgy. Majd hanyatt estem, mikor megérkeztek, és kiszállt a férje az autóból. Ő ki is jött az egyik faluba. Kérdezett és figyelt. Nem mondta, hogy kellene csinálnom, mi az, amit rosszul teszek. Végül megköszönte, hogy sokat megérthetett a problémából.

Most is van valaki. Aki talán segíthet. De furcsán teszi. Csak az ő szabályai szerint akarja. Nem velem akarja látni a problémát, hanem nélkülem. Egy délután. Próbálok érvelni, hogy ez nem elég. Engedje, hogy segítek, szervezek, mert nélkülem nem biztos, hogy úgy látja, azt érti, ami van. Mert sok a félrevezető dolog, a pillanatnyi hangulat, probléma, ami torzíthatja a valós képet. Sok a színjáték, amit az idegenek nem érthetnek. Kérem, hogy higgyen nekem, mert én ott vagyok, sokszor vittem már másokat, tudom a buktatókat. Még sosem volt senki, aki egy látogatásból reális képet kapott volna... Nem megy. Kár volt vitatkoznom.

Persze elfogadom, hogy nem kell a tapasztalatom, a segítségem. Elfogadom, mert hátha az ügy továbbmehet, elmozdulhat. Hátralépek, ha kell, kettőt is.

Csak nem értem itt a szerepemet. Próbálok segítséget kérni, hátha félreértem. Talán nem értem az ő világukat. Egyvalaki figyelmeztet, hogy nekik nem diktálhatok. Más arra, hogy értsem meg, ők „valakik”. Már dühösen mondom: én sem vagyok „senki”! Persze megbántom vele, pedig nem akartam.

Furcsa a helyzetem. A két réteg között vagyok. Megoldást szeretnék egy problémában. A nyomorban élő gyerekek miatt. Úgy érzem, sok tapasztalatot szereztem már. De messze vagyok attól, hogy azt mondjam, értem. Minél jobban beleásom magam, annál bonyolultabbnak tűnik.

El kell helyeznem magam is ebben az egészben. A segítségre szoruló bizonytalanok és a segítséget adó magabiztosak között. Mindketten a saját szabályaik szerint élnek. És mindketten elfelejtkeznek arról, hogy én is ember vagyok.

Szóval, nekem sem egyszerű. És számomra felfele legalább annyira bonyolult és konfliktusokkal teli, mint lefele. De muszáj egyensúlyt találnom. Mert csak együtt tudunk megoldást adni. Amihez a hozzám hasonló kapcsolatokra szükség van. Azokra is, akik csendben dolgoznak, és azokra is, akik hangosabban.

211. Nem lehet mindenkin segíteni

2011-07-20 08:42:47

Nagy dilemma ez ebben a munkában. Arrafelé menni, akivel könnyebb eredményt produkálni, vagy vállalni azt, aki eleve reménytelen.

Nemrég az egyik faluban hosszasan beszélgettem az egyik asszonnyal. Már régen feltűnt nekem éleslátásával, őszinteségével, és azzal, hogy képes túlnézni a „csak nekem legyen jó” alapvető állásponton.

Sokszor fogalmazzák meg ezt látogatók is, amikor beszélgetnek velük, és megyünk hazafele: milyen értelmes ez, vagy az az asszony, milyen szépen beszél, mi lehetett volna belőle, stb...Sok ilyen van közöttük, és én sem értem sokszor, hogy legalább ők miért nem tudnak lépni, változtatni, mi az, ami az ő életüket is ezen a vakvágányon tartja. Talán a gyerekek, a család, ami a legszentebb feladatként fogolyként tartja őket ott, a kis faluban, a tehetetlenségben. Így aztán bennük marad a lehetőség, amit ki kellene bontani, megalapozni, oktatással, továbbfejlesztéssel. Lassan belesimulnak ők is abba, amiben élnek.

Mert ők nem mennek. Legfeljebb a férfiakkal együtt. És persze a gyerekekkel. A hagyományos társadalmi szereposztás itt különösen erős. Aki másképp akarja, megszólják. Pláne, ha nő. Ha mégis megy, a közeg kivetí, marad talajtalanul, sem oda, sem ide nem tartozik többé.

Sokat gondolkodom ezen. Nem azért, mert a nők, az anyák az első pillanattól nyitottabban közeledtek hozzám. És nem azért, mert a gyerekek miatt velük egyeztetjük a napi gondokat. Egyszerűen, mert úgy érzem, rájuk jobban építhetek, amit kimondanak, abban erősebb a stabilitásra törekvés.

Persze nem mindenkinél. Csak nagy átlagban. Mert a férfiak között is van, aki szembeötlően más, és az asszonyok között is olyan, aki újra és újra csak a fejtörést adja.

Szóval, azt mondja nekem ez az asszony: „Tudja, mi a maga legnagyobb baja, Nórika néni? Hogy mindenkin akar segíteni. Nem érti meg, hogy nem lehet mindenkin. Értem én, amit mond, hogy ott vannak a gyerekek, meg minden, de higgye el, nem érdemes velük foglalkozni, mert becsapják magát, elisszák, elgépezik a pénzt, nincs bennük felelősség, azt mondja, ha nem lesz mit enni, majd szólok Nórika néninek. És szól, maga meg jön. Hoz nekik kenyeret. Mert jó szíve van. De így nem lehet.”

Igaza van, persze. Felvetem neki megint: a gyerekek nem tehetnek róla, hogy ilyenek a szüleik. És, ha miattuk éhesek, szenvednek, csak meggyűlölik őket. Volt már erre is tapasztalatom, aki a végén annyira gyűlölte a szüleit, hogy már nem is nevezte őket anyámnak, vagy apámnak. De akkor mit tegyünk? Mi legyen a kezelhetetlen szülőkkal? Ötlete erre neki sincs. Csak a kizárás.

Itt van most is az egyikük. Akivel százszor újra kezdtem már. Pár hónapja, mikor a vizet elzárták náluk, a felhalmozott tartozás miatt, az én felelősségemre kinyitották nekik a ház előtti közutat. Azzal a kitételrel, hogy nem fognak pancsolni a gyerekei az utcán. Megbeszéltük, megígérték, ment is rendben eddig minden. Már gyanús volt a múltkor, miért kér az egyik lány úszógumit tőlem... szombaton aztán jön az sms tőlük. Hogy azonnal csináljak valamit, mert elzárták a kutat az utcában. És most víz nélkül vannak. Hogy mosakodjanak, mossanak, főzzenek? Hm? Sokan vannak ám...

Kérdezem persze, vajon miért zárták el a kutat? A válasz gyors: mert pancsoltak a gyerekek. Kérdezem, emlékszik e, miben állapotunk meg, mikor visszakapcsolták. Igen, emlékszik. De nem lehet mindig mellettük. Rosszak. Nem fogadnak szót. Nem tehet róla. És segítsek. Azonnal. Mert azt nem várhatom el, hogy két utcával távolabbról hordják a vizet...

Igen, értem én. Nem lehet mindenkin segíteni. Könnyebb lenne nekem is, ha lemondanék ezekről a problémás családokról. Ha egyszerűen megpróbálnám elfelejteni a gyerekeiket. Mert úgy néz ki, a gyerekeken való segítség csapda is. És némelyiküknél csak erősíti a rosszat, a nemtörődömséget.

Segítségnyújtás vagy szemléletváltás? Együtt szeretném. Eszközül használni a segítségnyújtást a változáshoz. Zömüknél működik. De mindig vannak kivételek.

212. Egy szép nap

2011-07-23 14:59:47

A faluval sok gondom van. Leginkább arra nem találok megoldást, hogyan lehetne őket közösséggé szervezni.

Mert a kilátástalanságot, a nyomort még súlyosbítja más is. Az állandó széthúzás, összemérés, veszekedés, hazudozás, áskálódás. Sokszor érzem úgy, hogy velük újra és újra előlről kell kezdenem. Pedig nem. Csak fáradt vagyok, és ez mostanában gyakran rányomta a bélyegét a munkámra is.

Amúgy nehéz falu ez. Másutt már rég látványosabb eredményeket produkáltam volna. De valahogy nem hagy nyugodni. Nem hiszem el, hogy nem lehet elmozdulni, előrelépni. Újra kezdem hát, ha kell sokadszor is. És azt is gondolom, ha itt működnek majd a dolgok, máshol sokkal könnyebb lesz alkalmazni az itteni tapasztalatokat.

Nemrég egy fiatalemberrel beszéltem. Ő is segíteni próbált, előbbre vinni valahogy a dolgokat. - Furcsa ez a falu - mondta. - Itt nem nagyon megy semmi. Én még ilyet nem láttam. Hogy mindenki mindenkire rosszat mond, mindenki ellenséges. Bólogattam. Hát ezért nehéz nekem is. Mert velük is küzdenem kell. Nemcsak értük. És ez nagyon nehéz. Túl sok a kudarc, a konfliktushelyzet.

A múltkor már azt mondtam, elég volt. Megyek más faluba, oda, ahol nem támadnak a segítségemért. A faluban gyorsan híre ment. Amikor kimentem, és haladtam házról házra, ahogy szoktuk, mindenki odébb lökte a bajt. Nem, ő aztán semmit nem mondott. Csak a másik, arra ott. Az talál ki mindenfélét. Aztán elfogytak a házak. És az időm is. Így maradtak a „bűnösök” a másik utcában. Ahová már nem jutottam el. Csak a híre annak, amit mondtam.

Kértem, hagyjanak pár napig. Hogy át tudjam gondolni a dolgokat. És gondolják át ők is. Mert nem megy úgy, ha csak én akarom. Kellene hozzá ők is.

Átgondolták. Döntést hoztak. Mellettem, a munkánk mellett. Tudom, ehhez kellett sok minden. Főleg az a rengeteg munka, amit a faluba fektettünk. Az, amitől minden kudarc ellenére úgy érzem, létezik: a kialakult bizalom.

Aztán most mentünk, újra, programot szervezni oda, ahol semmi sincs, soha, ahol egyik nap olyan, mint a másik. Ott voltak mindannyian, akiknek fontosak vagyunk. Családostól. Kipakoltunk, elmondtuk, mit terveztünk. Mindenre akadt jelentkező. A falfestésre, a könyvtár továbbrendezésére, a rajzolásra, szörpkészítésre, szendvicsgyártásra.

Kedves, szeretetteljes nap volt. Szép rajzok születtek, a felnőttek is rajzoltak, pironkodva, óvatosan, hogy nekik nem megy, aztán mégis... Láttam rajzolni a férfit, aki csak a nevét tudja leírni, és különként hetven forintért gyűjti a fém sörös dobozokat a kamionmegállónál. Ha átveszik. Most éppen nem. És az asszonyt is, aki soha, semmit nem csinál, de most elmélyülten próbálgatta a zsírkrétát.

Közben persze meghallgattam az aktuális történeteket, amiket sorban, ahogy szoktak, bizalmasan elmondtak. Az asszonytól, akinek egyik lányát addig gúnyolták, gyanúsították, alázták az utcában, hogy végül bevitte a nőgyógyászhoz a nagylányt, hogy megvizsgálják. Írásos igazolást kért, hogy még „kislány”, ahogy ő fogalmazta. Hogy megmutathassa, és a rágalmazók befogják a szájukat. Az asszonyt, akinek kicsit bedagadt bal szemén láttam, történhetett valami. - Elpüfölt az embermondja. - De igaza volt. Megint el akartam vitetni a gyermekeimet. Bolond voltam. De már észhez tértem. Csak ne inna. Mert ha nem iszik, jó ember. De ha beiszik, mindig baj van. És tudja, én se hagyom magam. Ilyenkor aztán összemegyünk. Mert nem lehet bírni. Egymást se.

Meghallgatok mindent, elkészülnek a szendvicsek, mindenki eszik, jókedvű, a falubeli segítők mindenre figyelnek, igyekeznek konfliktusmentesen szétszítani a maradék kenyeret is. Maradt pár szelet szalámi is. Ott már kell az én megerősítem is. Végül mindenki nyugodt, elégedett.

Kérdezzetik, szerintem így, jó volt e? Megnyugodtam e már? És ugye, nem hagyom itt őket? Mert ne tegyem. Ne is gondoljak erre.

Valami már van közöttünk. Amire talán már lehet építeni. És nem előlről kezdem, ha úgy is érzem néha. Mert már van, amin megvethetem a lábam.

213. Nyári ügyek

2011-07-28 17:24:25

Nyáron kicsit talán könnyebb. Szerencsére a gyerekek zöme kap vagy melegételt, vagy, ahol nem tudnak, ott hidegcsomagot, konzerveket.

Fűteni sem kell. Ha nem tudnak a villanyórára rátölteni, az sem tragédia, hisz most sokáig világos van, és hamar virrad. Ruha sem kell annyira, cipő meg végképp. Kevesebb a megfázás is, gyógyszer is ritkábban kell. Szóval, nyaranta a krízishelyzetekből talán kicsit kevesebb van.

Mégis jönnek az sms-ek. Sokan kérdezik, már előre gondolkodva (és ez jó), tudunk e majd segíteni a beiskolázásnál. Szeretnék tudni, mi az, amiben igen, és mi az, amire nekik kell gondolni, mindenképp. Hogy úgy osszák-szorozzák azt a keveset. Hogy mindenre jusson. Erre is.

Mások házak miatt keresnek. Állandó ez, ki, kinek adja el azt, ami nem is az övé, amiben ő is csak úgy van, mondják a terveket, ki, hova költözne, honnan lesz oda villany, bútor. Próbáljuk valahogy tisztázni a viszonyokat, de többnyire nem sikerül. Pedig lakcímkártya nélkül semmiben nem lehet elindulni, ahhoz meg valami tulajdonosféle csak kellene, aki igazolni tudja, hogy az övé.

Ahol nagyobb gyerek van, ott lassan probléma lesz, kicsi az egy szoba, túl sokan vannak, kell hát ház, másik, az új családnak. Abban azonban ritkán vagyunk partnerek, hogy a 16 éves lány másik házba költözzön a barátjával, vagy a 18 éves fiú, a még iskolás lánnyal külön családot alapíthasson.

Van sürgősebb, ott, ahol sok kicsi van együtt, és az ő helyzetükön is van bőven javítani való. Ők még ráérnek talán, be kellene fejezni az iskolát, előtte nem kellene családot alapítani. Ezért taktikát váltanak. A nagyobb család menne, mert ez a ház már nem ház, telefúrta a patkány, vagy kidülöbön az oldala. Segítsünk hát ebben. Ja, hogy ezzel mi lesz? Majd itt maradnak a gyerekek, és majd, ha lesz egy kis pénzük, javítgatják, stb... A végén már együtt nevetünk. És megértik ők is a mi érveinket. Bár tudom, ezzel a helyzet nincsen megoldva.

És a másik, ami miatt nyaranta hívnak, gyakran, azok a veszekedések. Mert nincs semmi, ami érdekes elfoglaltságot adna a gyerekeknek, ami lekötné őket, bandáznak hát az utcán, játszanak, a maguk szabta szabályok szerint, és ezekben a helyzetekben gyakoriak a konfliktusok. Ha van eszes szülő, aki közbelép, elrendeződik. De sokszor nincs, sőt a felnőttek egy része maga is ott ül, az ároksparton, és mivel ő sem tudja lekötni magát mással, hát figyeli a gyerekeket, beszél, biztat. A konfliktushelyzetben nem leállít, békít, hanem erősít, továbbpiszkál.

A vége jó esetben csak egy sms nekem, bepanaszolás, segítségkérés, rosszabb esetben a járőrökcsi kihívásáig fajul a helyzet.

Mint a napokban is. Egy asszony hív, kétségbeesve, hogy a „szembe-szomszéd” hétfőn elviteti a gyerekeit. Kérdezem, mi történt? Az, hogy rosszak voltak a gyerekei, főleg a fiú, nem védi ő, mert tudja, hogy rendetlen, de itt már nem lehet meglenni, kimenni az utcára, mert rögtön ott van az, aki szemben lakik, és provokálja, az övé meg vissza, és kész a baj. Most azt kiabálta neki, hogy most már elég volt, búcsúzzon tőlük, mert hétfőn elviteti őket.

Megnyugtatom, hogy ez nem úgy megy, hogy egy ember kitalálja, hogy a másik családját elviteti... és akkor elviszik... De, ez olyan falu, pöröl tovább az asszony, a múltkor a jegyző neki is azt mondta, ha a másik faluba viszi megint a gyerekeit szeptembertől iskolába, és nem ide, elveszi tőlük a gyermekvédelmi kedvezményt. Mondom neki, ez nem lehet, ez nem attól függ, hová jár a gyerek iskolába... nyugtatgatom... Még megígérteti velem, hogy hétfőn felhívom az önkormányzatot, és megmondom, hogy ne vigyék el a gyerekeit. Megígérem. Cserébe pedig kérem, hogy legyenek türelmesebbek a szomszédokkal, nem kell azonnal egymás torkának ugrani, és legalább a felnőttek mutassanak példát, nekik legyen eszük.

Megígéri. Aztán hétfőn reggel üzen, hogy nincs már baj.

De van. Azt hiszem, nagy baj van. Az emberek fenyegetik egymást, butább a még butábbat, fokozzák az indulatokat, a fenyegetettség érzése nőttön nő. Fenyeget a hivatal, a szomszéd, mindenki. A megbeszélés, a tisztázás, a meggyőzés és az elfogadás képessége lassan kihal az emberekből.

214. Telefonok

2011-07-31 16:22:24

A mobiltelefon is az, ami változást jelent. És ami annyira nem illik a többihez, a környezethez, az életükhöz. Olyan, mint a parabolaantennák a düledező, nyomorult házakon.

Szinte státuszszimbólum is. Aki ad magára, annak van. Aki többet ad, annak érintőképernyős. Mindegy, ha hónap végére semmire sem futja. Sokszor követhetetlenül vándorol közöttük. Tudjuk már, ha egyszer nem érjük el rajta, akié volt, utána már nem érdemes. Gyorsan töröljük mi is a

számot. A készülékek könnyen cserélnek gazdát. Pláne a hónap végén.

Újat egyébként se nagyon vesznek. Egymás között adják-veszik, sokszor a bolti ár többszöröséért. Mert aki nem tudja, milyen, mennyi, az könnyen csőbe húzható. És megveszi a 70-es hívószámút is, a pár ezres készüléket is több tízezerét, a bizonytalan eredetűt, amiről később tudja meg, hogy nem küldhető róla visszahívós sms nekem, és nincs rajta T-percek sem.

Hónap elején, amikor pénzhez jutnak, feltöltik. Akkor hívnak, aztán már csak a T-percek idején, végül marad a visszahívós sms.

A telefonkezelésben a kisgyerekek is profik. Ha nincs rajta pénz, akkor játszanak rajta, vagy zenét bömböltetnek vele. Így aztán hamar leamortizálódnak. Az is tudja kezelni, aki analfabéta. És tisztában van ő is a T-percek kedvezményével. Néha hat-hét sms is jön gyors egymásutánban ugyanarról a számról. Ilyenkor szinte biztosan kisgyereknél van. A nagyobbak, és a felnőttek lassan megértették, hogy nem az sms-ek számától függ, visszahívom e azonnal. Hanem attól, hogy épp ráérek e.

Van, aki hajnali öt után küldi az elsőt. Mert akkor kelnek fel, természetes, hogy nekem is akkor kellene. De jött már sms éjjel fél tizenkettőkor is. Ezeket már nem hívom vissza. Ez is azok közé a szabályok közé emelkedett, amivel magam, a magam egészségét, életét kell védenem. És általában nincs is baj. A hajnali csak meg akarta kérdezni, mikor megyek, az éjszakainál meg az ágyban maradt, és a gyerek ráfeküdt...

Tudja szinte mindegyikük a segélyhívó számokat is. Leggyakrabban a rendőrséget hívják. Ha balhé van. Változó sikerrel. A családon belüli, rokonságon belüli konfliktusok megítélése nehéz. És nagy a felelősség is, hisz történhet tényleg tragédia. Mégsem rohannak azonnal. Inkább kivárnak. Mert az esetek gyakran megoldódnak maguktól.

Van, akinek nincs. Ő nem törődik azzal, hogy a többi lenézi érte. Luxusnak tartja, és igaza is van. Ha el kell érjen, keres valakit, akinek van. Ebből pl. pontosan nyomon követhető az is, ki-kivel veszett épp össze. Mert a haragban megvonják egymástól ezt a segítséget. Ha el kell érünk valakit, ezt is figyelembe kell vennünk.

Van, aki szól, ha többé nem nála van a telefon. Mint az asszony is. A lánya volt nála, látogatóban, utolsó hónapos terhes. Furcsa, rendezetlen, sötét viszonyban él, távol, más megyében. Az anya tudni akarja, mi van vele. Hát nekiadta a telefont. Majd vesz magának másikat. Addig meg elér másokérol. Muszáj, hogy tudja, mikor szül. Mert az élettársnak nem kell a gyerek. Csak a fiatal lány. Gondolhatjuk, miért. Az anya haza akarja majd hozni a kicsit. Az ő gyámsága alá. Menni fog, hisz a lány még nincs 18 éves. Pedig nekik sincs sok. De azt mondja, ott még annyi sem. És neki is van még kicsi, meg pici, szoptató is. Kitérlöm hát a számot, mert kéri. Megértem.

Ahány telefon, annyi történet.

Nemrég az egyik házban furcsa dolgot láttam. Az ajtó melletti falon, ákombákom betűkkel, ceruzával felírva ott volt a nevem, és a telefonszámom. Hogy meglegyen. Ott legyen. Ha szükség van rá.

216. Minden gyerek lakjon jól!

2011-08-07 10:51:16

Többször is érintettem már a „hálót, vagy halat” kérdését. Ami nem olyan egyszerű, mint első ránézésre tűnik.

Ami ugye azt jelenti, hogy ne adjunk, hanem tanítsuk meg őket arra, amivel kimászhatnak a bajból. Azt gondolom, a „semmit sem adni” és a „csak adni” sem nyújthat önmagában megoldást.

Én magam is hitetlenkedve néztem az összegyűjtött sok-sok milliót, amivel a Minden gyerek lakjon jól! Alapítvány vetőmag és haszonállat-adományozásával kívánt segíteni a rászorulókon. A szándék persze vitathatatlanul jó. Az ötlet is, hiszen segíti a családokat az elindulásnál. Mégis, már az elején tudtam, és azt hiszem, akik ezzel a területtel foglalkozunk, mindannyian tudtuk a kudarcot is. Mert így nem lehet.

Persze, biztosan volt, akiknek gond nélkül segített. Annak a hölgynek pl. akit a megyei újság címlapján láttam, illetve csak a kezét, amint egy dobozkában kiskacsákat tartott. Mert az a kéz sok mindenről beszélt. Pirosra lakkozott körmök, felékszerezett, ápoltság volt. Az igazán rászoruló kezé tapasztalataim szerint nem ilyen. Vagy legalábbis kevesebb gyűrűt viselnek. Tudom, nehéz a rászorultságot megállapítani. Az egy főre jutó jövedelem alapján megállapított listákon sokan szerepelnek. Olyanok is, akik a valóságban nem feltétlen tartoznak oda. Bár az is lehet, csak a fotós döntött rosszul, és nem ügyelt arra, hogy a tartalom és az illusztráció illeszkedjen egymáshoz.

Nem is ezzel van bajom. Kapjon az is, aki megvehetné pár száz forintért a naposcsibét, vagy kacsát, mert mindenkinek nehéz most, mindenhol jól jön a segítség. Valamilyen szempont alapján döntöttek, amibe sokan belefértek. Senki sem járt rosszul.

A bajom inkább az, hogy a szervezők azt gondolták, ettől egy csapásra megváltozik mind, azonnal gazdálkodó lesz a kertészek sosem művelő, a haszonállatot sosem tartó. Akiknek tényleg éheznek a gyermekei. És akikkel az önkormányzatok sem tudnak mit kezdeni.

Ebből lett a baj. Mert hamar kiderült, eltűntek a jószágok, pénzzé tették őket, vagy egyszerűen megdöglöttek, a nagyobbakat pedig megették.

Sok ilyet hallottam már. Meggyfaültetésekről (mert azzal szinte semmit sem kell tenni, és terem) ahol a facsemeték nem éltek túl az első telet, már amelyiket egyáltalán elültették, és nem tették azonnal pénzzé a helyi kocsmában, krumpli ültetvényekről, ahol az önkormányzat megművelte, és el is vetette a burgonyát nekik, de még a csírázás előtt kiásták és megették, nem törődve azzal, hogy pár hét múlva sokszorosát kapták volna belőle. És még hosszan sorolhatnám.

Abban, hogy mi kiskertprogramot tudunk indítani, három év munkája van. Ezen a tavaszon hirdettük meg, két év elemző-rábeszélő-segítő-biztató munkája után, hogy igényelhetnek vetőmagot. Még így is volt egy, aki eladta. De a többi felásta, elkerítette, elvetette, locsolta, gondozta. És közben sem engedték el: folyamatos figyelem, dicséret, együtt-örülés tartotta fenn a lényegét. Adtunk tehát halat is, de ott volt a tanulás, a háló is. És remélem, jövőre még jobb lesz. Mert ez az egész csak folyamatában értelmezhető. Egyszeri akciókkal nem. Az kidobott pénz.

És akkor így talán kevesebben lesznek az olyanok, akikkel tegnap találkoztam a zöldségesnél. A cigány lánnyal, egy zacskóban négy apró vöröshagymát vitt a pénztárhoz. - Kérsz még valamit?-

kérdezte a pénztáros. - Még kellene egy csokor petrezselyemzöld. De előbb tessék megnézni, mennyibe kerül a hagyma .- mondta a lány, kezében pár fémpénzt szorongatva. Aztán a 25 Ft-os válasz után kérte még a zöldséglevelet is. Falun. Ahol a házak mellett kertművelésre alkalmas területek vannak. Vagy előtte a kisfiúval a másik boltban. Aki csak két tojást vett. Ennyire futotta. Ismerem a családot. Hatan vannak testvérek.

Sajnálom ezt a rengeteg pénzt. Átgondoltabban, több ismerettel, a problémához közelebb kerülve, talán szakemberek bevonásával, nagyobb haszonnal lehetett volna befektetni. Mert nem szabad azt hinnünk, hogy egyedül mindent jobban tudunk. Ahhoz túl nagy az ország, túl sokrétű a probléma, hogy mindenhol egyformán működjön valami. A legjobb szándék ellenére sem.

217. Iskolakezdés

2011-08-10 08:32:16

Lassan itt az iskolakezdés, előre kell gondolkodni a szülőknek. Már akinek van miből. A beszerzendő dolgok listája hosszú.

Tavaly volt olyan szülő, aki januárban kérdezte meg, nem tudnék a segíteni. Most mondhatnák, hogy jókor. De ő legalább megkérdezte. Elővette a gondosan összehajtogatott papírlapot, amin az elsősök felszereléséről szóló hosszú lista volt. Esélytelen volt a beszerzésre.

Persze akkor már jól benne voltunk az iskolaévben. Marika meg tanult úgy, ahogy tudott. Táská helyett reklámszatyor, tolltartó helyett koszos nylonzacskó, amibe mi juttattunk néha egy-egy ceruzát, színeset, vagy radírt, de többnyire nem volt ez sem. A cuccait sosem vitte haza, hétvégén sem.

Persze mindig vágyta ő is. Hogy neki is legyen. Hegyes ceruzája, rajzfilm-figurás tolltartója, színesekkel, radírokkal. Mint a többinek az osztályban. Mondta sokszor otthon, hogy a tanító néni üzeni, vigyen felszerelést. Néha írásban is hazavitte a kérést. De nem volt miből megvenni. És nem is igazán volt fontos a szülőnek. Ő nem érezte, őt már nem érdekli, talán sosem érdekelt, milyen az, amikor ott, a teremben mindenkinek van. Csak neki nincs. Az ő szülője nem érti, mi lehet abban az öröm, amikor elővehet egy illatos radírt, egy csodaszép színeset, és kinyithat egy mesefigurás füzetet, amiben tiszta, sima lapok vannak.

Persze őket is csak az elején izgatja. Pár év után már a vágy is odavan. Mert akkor már végérvényesen nagy szakadék választja el őket a többitől.

Mi, pedagógusok pontosan tudjuk, mennyire lehet építeni erre az érzésre. Hogy egy szép ceruza mennyit segít. Abban, hogy már az elején szeresse az iskolát. Az írást, a betűket.

Sok próbálkozásunk volt már, hogy segítsünk. Volt, amikor jó körülmények között élő, ha teszik, gazdagabb gyerekeket tanító iskolát kértünk meg, hogy a tanév végén gyűjtsék össze, ami már nem kell nekik. Akinek mindig új táská lesz szeptemberben a hátán, új tolltartóval, vonalzóval és festékkel, az hagyja ott nekünk a régit. Mi elhoztuk, és sok olyan gyereket örvendeztettünk meg vele a következő tanév elején, akinek nem volt. Se új, se használt.

Szeretem ezeket a használt dolgokat. Sokkal tovább bírják, mint az olcsó kínai, ami első ránézésre csillogóbb, szebb, és főleg elérhetőbb, de a minősége, strapabírása mélyen alatta van emezeknek. Ezek kevésbé amortizálódnak le egy tanév során, még használhatók egy következő évben is, más tulajdonosnál, ha szerencsések vagyunk.

Van egy alapítvány is. Iskolászer Alapítvány a neve. Ahol pontosan tudják, milyen esélytelen lesz az iskolában, akinek nincs. Tudják, hogy nem mindenki képes hosszasan válogatni az áruházak csábító kínálatából. És azt is, hogy most, ebben az évben még többen vannak, akiknek ez gondot jelent. Próbálkoznak hát. Szponzorokat, támogatókat keresnek, lehetőségeket arra, hogy cégek, akik egy web áruházban vásárolnak, vásárlásukkal támogassák a programjukat, hogy minél több kisgyereknek adhassanak iskolatáskát, belevalót. Persze nem egyszerű. Mert most mindenkinek nehezebb.

Tavaly tanév közben is tudtunk szerezni pár használt tolltartót. Rendbe hoztuk, megtörölgettük, kihegyeztük benne a ceruzákat. Jutalomként kapta meg, aki sokáig jól teljesített. Örömet szereztem vele, sokkal nagyobb, mintha azt mondtam volna: ötöst kapsz. Mégsem volt jó érzés nekem. Mert nem jó érzés, ha az ember azt érzi, másoknak természetes dolgok mekkora örömet tudnak szerezni a szegényebb gyerekeknek. Aki esélytelen arra, hogy cipzáros tolltartóban színes ceruzái legyenek. Aki szerencsés volt, és kapott, egész évben megbecsülte. Gyakran mutatták meg büszkén, hogy megvan még, nézzem csak meg. Én pedig boldogan adtam néha pár színes, radírt, filctollat bele.

Sokan keressük ilyenkor a segítség módját. Hogy legalább ebben egyenlő esélyt kapjanak. A startvonalnál ők mindenképp hátrébb állnak, mint a többi. Legalább a felszerelés hiánya ne lökje még hátrébb őket.

218. Népszaporulat

2011-08-13 13:47:22

Nemrég megjelent egy tanulmány arról, hogy a cigány és a többségi társadalom csoportjainál milyen a gyermekvállalás.

Mert gyakran elhangzó mondat ez is: pár év múlva már nem születik magyar gyerek. Csak cigány. És ez jó lehetőség arra, hogy gyűlöletet szítson, hogy még tovább fokozza a másik csoport megvetését, a fenyegetettség érzését.

Gondolom, az ilyen mondatokat szajkózók csak legyintenek a tanulmányra, ami a baranyai és a borsodi cigány és nem cigányasszonyok gyermekvállalását elemzi. Á, hazugság, mondják majd, és el sem olvassák.

Pedig érdemes lenne elolvasniuk. Ha hinni lehet a statisztikai adatok elemzésének, akkor nem olyan vészes a helyzet. És a konklúzió már rég tudott a szakma számára: nem annyira a cigány kultúra, hanem a szegénység kényszere az, amiben a sok gyerek vállalása gyökerezik.

Egyszer már írtam arról, hogy néha fordulnak hozzánk, mert nem szeretnének több gyereket, és szeretnék megszakítani a terhességüket. Általában tudunk segíteni, ők esélytelenek, az abortusz díja nem kevés. Sokan támadtak is ezért, hogy a magzatok meggyilkolásban nyújtunk segítséget. Én magam is az élet pártján vagyok, de azt is tudom, hogy olyan körülmények között, ahová

születnének, ha az anya maga sem szeretné, nem szabad megszületnie a kicsinek. Mert annak az élete csak nélkülözésben, szegénységben telne el, a nyomor újratermelésében, esélytelenségben. Mert ezek a sorsok már a fogantatás pillanatában eldöntődnek.

És persze azt is tudom, nem ez a megoldás. Amikor az asszonyokkal a fogamzásgátlásról beszélök, két ok körvonalazódik: a pénztelenség (nekik drága a gumi óvszer is, a tablettáról nem is beszélve, meg ott az utazás a nőgyógyászhoz, a patikába) és a tanulatlanság, a buta előítélet, az információhiány (nem múttetem meg magam, nem vagyok én beteg, a hurok fájdalmas, a férfiak úgysem használják az óvszert). És erről nehéz őket meggyőzni, a sokadik beszélgetés után is. Elgondolkodnak rajta, de nem lépnek, marad a „tudunk mi vigyázni” bizonytalansága, amibe aztán becsúszhat egy terhesség. És ez gyakran meg is történik.

Mint a fiatalasszonynál. Akinek már öt van. Mind lány. Nem akart többet, így is alig tudnak megélni. Nem is tudta, mondja, hogy mi ebben is segítünk. Domborodó pocakját nézve mondom, hogy szerintem már késő. Aztán a nőgyógyászati vizsgálat engem igazol. Már előrehaladott a terhesség, itt már más segítség kell majd, most vitamin, később majd babaruha, babakocsi, stb. Mert itt, hatodiknak biztos nem jut elég. Nem juthat, mert munka nincs, semmi sincs a faluban.

És hív a másik is. Még nem ismerjük egymást személyesen. Nagyon fiatal. Valaki mondta neki, talán mi segítünk. Hivatkozik rokonokra, akiket ismerünk, akiket támogatunk. Kétségbeesett a hangja. Az önkormányzatnál már volt. Nem tudnak segíteni. Nyolc hetes terhes. Nem akarja. Nehezen élnek, van még két kicsi. Vagyis inkább picit. Nem bírják felnevelni. De esélytelen az összeget előteremteni.

Régóta gondolkodom már, hogy lehetne másképp segíteni. Most megpróbálok elindítani egy próbálkozást. Neki már azt mondom: rendben, megpróbálunk segíteni. De cserébe kérek valamit. Hogy a fogamzásgátlást beszéljük meg, együtt. Persze, mindent elfogad.

Már régen keresem a megoldást, hogyan lehetne forrással és odafigyeléssel segíteni őket. Kinek-kinek megtalálni a legjobb fogamzásgátlást, vagy a hurkot, vagy a 3 ezer Ft-os injekciót. Vagy a tablettát. És kialakítani a felelősségérzetet, megtanítani az odafigyelést, a rendszerességet. Talán akkor nem kell majd abortuszt fizetni. Ehhez persze kölcsönös bizalom kell. Közösségenként egy személy, akivel tudnak erről beszélni, akinek támogató figyelme végig jelen van. Amíg kialakul bennük a felelős döntés képessége. Ebben is. És persze kell az ehhez ugyanígy kapcsolódó orvosi szolgáltatás. Amiben először a partneri viszonyhoz bizonyára kell a mi közvetítő szerepünk. Mert nagy szakadék alakult ki, amin hidat verni nem egyszerű. És ami talán sosem működött úgy, ahogy kellene.

Persze eszembe jut: mennyivel olcsóbb megoldás lenne, ha az állam ezt a lehetőséget alanyi jogon adná a mélyszegénységben élőknek, melléve természetesen azt az egészségügyi támogató - felvilágosító - meggyőző - kísérő, bizalmon alapuló szolgáltatást, amivel működtethető lenne, mint a nyomorba született gyerekek nevelésében nyújtott segítség, az ingyenes tankönyvektől az állami gondozásig.

Hogy ők dönthessenek a gyerekvállalásról, ne a szegénység kényszere.

Talán akkor nem lenne ott a tanulmányban említett mondat, miszerint elgondolkodtató, hogy a megkérdezett cigányasszonyok negyedének már a válaszadás pillanatában több gyereke volt, mint amit ideálisnak tart.

219. A hatalom varázsa

2011-08-17 08:55:17

Érdekes figyelni, ki, meddig megy el, amikor hatalomhoz jut. És persze, hogy mennyit hagynak neki.

A polgármesteri székért folytatott ádáz küzdelemben ma már senki sem csodálkozik semmin. Akkor szinte minden belefér, amit el tudunk képzelni. Aztán lenyugszanak a kedélyek, legfeljebb onnan hallani még további harcról, ahol a polgármester és a testület között pártbéli különbözőség van, mondjuk a testület kormánypárti, a polgármester pedig ellenzéki. Fordítva persze nincs gond.

Azért néha elgondolkodom. Hogy hol van határ. Azt is érzékelem, hogy a kis településeken sokkal inkább alakul ki a kiskirályság érzése, a „mindent megtehetek, mert én vagyok a polgármester”. Mert itt még a sajtó sincs úgy jelen, hogy állandó kontroll alatt legyen a polgármesterek minden szava, cselekedete. Persze ez is emberfüggő. Sok települési vezetőt ismerek, akiknek munkáját a település érdeke vezeti, és nem a nárcisztikus vonások.

De mintha a másik tábor gyarapodna jobban.

Emlékszem, pár éve, esélyegyenlőségi munkám során egy polgármesterrel kellett egyeztetnem. Amikor beléptem az irodájába, hogy átbeszéljük a hátrányos helyzetűek és a cigányok helyzetét a településen, szóval már ott, az első lépésnél tudtam, ez nem lesz egyszerű. A polgármester úr asztala mögött, a falat jó néhány négyzetméteres árpádsávós zászló díszítette, mihez tartás végett. Bár ez a történelemben más tartalmakat jelentett, ma, ha ezt valaki meglátja, rögtön tudja társítani hozzá az ideológiát. De őt ez nem zavarta. Mert neki lehetett. Ő volt a falu első embere. A minta. A kiválasztott, aki arculatot ad a településnek. Négy évig mindenképp.

A másik helyen még az előző körben regnáló polgármester döntött az iskola megszüntetése mellett. A szülők és a gyerekek augusztus végén tudták meg, hogy szeptembertől a szomszédos faluba járnak majd iskolába. A mostani, új vezetőnek ezt nem tetszett. Már az nem, hogy az a falu lett a kiválasztott. Felbontotta hát a társulást, és újat kötött egy másikkal. Szeptembertől oda kell járni iskolába. Az, hogy közben gyerekekkel történik mindez, akiknek egyszer ide kellett beilleszkedniük, most meg majd oda, hogy ez milyen magatartászavarokat hoz, bizonytalanságot, az nem érdekes. Dönthetnének persze úgy a családok, hogy a gyerekek maradnak. De akkor az útiköltség a szülőé. Azt pedig gondolhatjuk, kik nem tudják vállalni.

És ez nem egyedi. A társulások sora bomlott fel és szerveződött újra a nyáron. És már rég nem az anyagi szempontok miatt. Mert több pénz, az már sehol nincs. A fő rendező elv úgy tűnik, a politikai lojalitás, egymás erősítése, támogatása, polgármesteri szinten.

Érdekes volt egy másik polgármester is. Egy pályázati programban szakkört tartottunk a településen. Persze a gyerekek körében nagy sikert aratott, az új szemlélet, az elnyert díjak, az új technikák sokakat vonzottak. Kérték, nyissunk itt is telephelyet a művészeti iskolának.

Miért ne? Ezekbe a kistelepülési iskolákba járó gyerekeknek az efféle szolgáltatások csak így érhetőek el, ha ott vagyunk. Egyébként kimarad az életükből, hisz az egyre gyakrabban nem is szakos nevelővel tartott heti egy óra nem rajz, inkább lyukasóra mindannyiuk számára. Közben persze megkezdjük az esélyteremtő munkát is a faluban, mert itt is vannak gyerekek, akik segítségre szorulnak.

A képviselőtestület örömmel fogadta. Felmértük az igényeket, kértük a szülők beleegyezését, és elkezdjük az engedélyeztetés procedúráját. Addig baj nélkül, amíg az épületről nem kellett két szakhatósági engedélyt kérni. A Tűzoltóságét, és az ÁNTSZ-ét. Arról, hogy az iskolaépület alkalmas művészetoktatásra. Formális ez is, mint annyi más, hiszen senki sem definiálta pontosan, hogy egy közoktatásra használt épületben melyek azok a feltételek, amelyek az általános iskolát és a művészeti iskolát megkülönböztetik egymástól.

És itt jött a polgármester úr. „Ide nem teszi be a lábát a szakhatóság! Itt nem fog vizsgáldni senki!” Nem értettem. Új iskolaépület, nyilván csak akkor kapta meg a működési engedélyt, ha a szakhatóságok a beleegyezésüket adták. De hiába érvelek. Nem enged. Csak. Azért sem. Mert meg akarja mutatni, hogy itt ő az úr. Nem lesz hát itt művészeti iskola. Egy személyen múlik. Rajta, akinek hatalma van. Hát él vele. Azok ellenére is, akik megválasztották, mert bíznak benne.

A hatalmat hát világosan érzem. Próbálok keresni a demokrácia érzését is.

Filmajánló

A turné

(Turneja)

színes, feliratos, szerb-boszniai vígjáték, 102 perc, 2008

rendező: Goran Marković

forgatókönyvíró: Goran Marković

zeneszerző: Zoran Simjanović

operatőr: Radoslav Vladić

szereplő(k):

Dragan Nikolić (Miško)

Mira Furlan (Sonja)

Gordan Kičić (Lale)

Josif Tatić (Zaki)

Tihomir Stanić (Stanislav)

Jelena Đokić (Jadranka)

Slavko Štimac (Đuro)

Vojislav Brajović (Ljubić)

Emir Hadžihafizbegović (Danilo)

Svetozar Cvetković (Hinurg)

Sergej Trifunović

Branislav Popović

Bogdan Diklić

Aleksandar Stojković

A háború kutyái

2011. július 6.

A könnyű hahni reményében érkeztek, de hirtelen a háború esztelenségét próbálják ellensúlyozni kulturális misszióval. Vagy legalább élve hazajutni.

Szerb átlag

Goran Marković munkái remek táptalajt szolgáltatnak egyfajta szerb sztereotípiára továbbörökítéséhez, de talán ez a legnagyobb baj vele, egyébként filmjei rendre élményszámban mennek. Egyik legfontosabb alkotása a Tito és én volt még 1992-ben, amelynek fiatal hőse azért kap kitüntetést, mert egy dolgozatban azt írta, Tito marshallt jobban szereti még a családjánál is. A politika, a háború Marković számára központi kérdések, nem próbál még véletlenül sem távolságtartó, hogy azt ne mondjam független maradni tőlük, bár nagy valószínűséggel, a világnak azon részén, ahol ő él s alkot, ez nem is igen lehetséges. Ahol tömegsírokba lőtték egymást néhány éve, ott talán valóban még jó ideig képtelenség másról beszélni.

Az utolsó napokban

A jugoszláv polgárháborúról ezúttal, kis rosszindulattal azt mondanám, markáns, de markánsan egydimenziós figurákkal mesél. Vagy az is lehet, hogy én innen, a relatív távolból csak szeretném nagy pacifista hévvel azt gondolni, hogy nem volt minden szerb katona az állatiasságig aljas mészáros. A turné szereplői belgrádi színészek, unják a banánt a kintinban, próba helyett kártyáznak. Amikor adódik egy lehetőség, mennének hahnikörútra vidékre, először a fásultság és a háború ténye még székükhöz szegezi őket, aztán rájönnek, annyira

elegük van a fővárosi nihilból, hogy ennél még az is jobb, ha néhány kilométerre tőlük lőnek. Igen ám, de nem néhány kilométerre, hanem konkrétan a frontvonalon kötnek ki. Van köztük simulékony menedzser, öntelt díva, öreg alkoholista és fiatal nőcsábász is, míg akikkel összefutnak turnéjuk során, többnyire esztelen katonatisztek, még ha kinek-kinek más mértékben is leng ki a tahó-mutató. Végeredményben tarka egy társaság, bizonyos szempontból talán, mint a jugoszláv nemzet maga. Még ha azon is elmélkedik egyikőjük, hogy milyen nehéz lenne filmet készíteni erről a háborúról, hiszen hogyan magyaráznánk el, mi a különbség a szemben állók között, egyikük pont, mint a másik. Ez így talán romantikus túlzás, de jól kivehető belőle, sőt kicsit tán szájbarágósan is, Marković politikai állásfoglalása.

Nevetni kell, ennyi az egész?

Én ha szerb, horvát, bosnyák vagy bármilyen egyéb filmes volnék, akkor sem lenne bátorságom – ilyen korán, tennem hozzá, ha el lehetne dönteni, hány év elteltével veszi értelmét ez az ilyen korán – a komédia nyelvén mesélni a háborúról. Nem állítom, hogy azt nem lehet, mert igenis lehet, talán kell is, egyszerűen csodálom, helyesbíték: csodálkozom azokon, akik képesek rá. Ez is egy feldolgozás, persze. Ennyiben tehát inkább dicséretre méltó vállalkozás Markovićé, abból kevésbé, hogy azért nem vágtam hanyatt magam a poénjain. Mert nem is ez az erőssége A turnénak, hanem épp ellenkezőleg, a drámai vonala. Néha teljesen váratlanul, egy-egy burleszkbe hajló bohóckodás után csap át olyan háborús szituációba, amely konkrétan egy állcsúcson rúgással ér fel. Az első ilyen alkalommal ledöbbsentem, kikerekedett szemekkel néztem, ami a vásznon zajlik, pedig Marković nem láttat vért, halottat, talán egyetlen alkalommal sem. És bármennyire is egyszerűnek éreztem addig a gyűlöletből táplálkozó, kegyelmet nem ismerő fekete egyenruhás parancsnok figuráját, amikor énekelve indítja a halálba a hadifoglyot, a gyomor picit összerándul.

Ez zavart tehát egy kicsit, ennek a komédiának és tragédiának változtatása, ami csak elmondva tűnhet nagy ötletnek (amennyiben annak tűnik). Egyébként súlyos darab, néhol embert próbáló, szövegében tán hatásvadász, látványában viszont épp ellenkezőleg; megkockáztatom, ez nem annyira koncepció volt, hanem inkább erre volt keret.

Kinek ajánljuk?

- Délszláv háborús téma iránt érdeklődőknek.
- Akik nyitottak a kelet-európai drámák iránt.
- Békepártiaknak.

Kinek nem?

- Akik felrobbant testrészeket akarnak látni.
- Akik úgy érzik, már eleget tudnak erről a háborúról.
- Akik inkább néznék, ahogy úrlényekkel csatáznak a tengerészgyalogosok.

Halál sugárút

(Route Irish)

színes, feliratos, angol-francia-olasz-belga-spanyol filmdráma, 109 perc, 2010

rendező: Ken Loach

forgatókönyvíró: Paul Laverty

operatőr: Chris Menges

szereplő(k):

Mark Womack (Fergus)

Andrea Lowe (Rachel)

John Bishop (Frankie)

Trevor Williams (Nelson)

Talib Rasool (Harim)

Jack Fortune (Haynes)

Stephen Lord (Steve)

Geoff Bell (Alex Walker)

Ken Loach és a macska-egér

2011. július 29.

Ragaszkodásra tanítani többféleképpen lehet, de talán fegyverekkel a legkönnyebb. A háborús igaz történettel többen is operáltak már a vásznon, de a Halál sugárút ebben újat tud: olyannyira az emberre koncentrálnak, hogy több közeli arcot éget az agyunkba, mint amennyi kistotált, és ez határozottan ütős manőver a kategóriában. Jogos az Arany Pálma jelölés, de sok a puskapor.

Irakban, 2003 után. És nemcsak itt. Az ember megválogatja a szavait, mikor egy másikkal beszél, mert lehet, hogy utoljára találkoznak. Mikor a frontról jön az üzenet, - avagy palackpostával a levél -, az „otthon maradt” olykor rettegésben fut neki a tartalmának, mert mindig benne van a pakliban, hogy ez lesz az utolsó. A Halál sugárút is tragédiával indít, de sokkal csupaszabb, érzelemmentesebb tálalásban, mint amit képesek vagyunk elhinni. Talán ezért olyan könnyű azonosulni Fergus (Mark Womack) kérdéseivel, aki nem hiszi, hogy barátja, akivel egy időben együtt harcolt, csupán rosszkor volt rossz helyen. A bűnügyi filmek sajátja, hogy nem tudnak misztikum nélkül létezni, és itt a misztikus szál egy ember, egy harcos halála körül szövődik. Hogy halt meg Frankie (John Bishop), és miért éppen ő?

A háborús halálhírt özvegyként feldolgozni ugyanolyan embertelen, mint társként, és itt most nem a párkapcsolati státuszra gondolok. Nagyon kevés film foglalkozik ilyen mélyrehatóan a férfibarátságokkal, talán csak az I love you, man (Spanserek, 2009) mutatott ilyet. A Halál sugárút egymáshoz közel álló emberek fájdalmát, kételyeit ábrázolja, ráadásul olyan közegben, ahol a vérfürdő egészen természetesnek hat.

Az özvegy és az egykori társ együtt kezd reménytelen nyomozásba, hogy kétségbeesettségüket és izzadságszagukat érezve valaki végre fölfedje az okokat.

A magánakció kontra korrupciós hatóságok macska-egér játékának minden varázsát láthatjuk; és külön említésre méltó, hogy Ken Loach valahogy nagyon eltalálta az arányokat: bunyó, betörés, kínzás, vallatás, egyedüllét, nyomor, szerelem. Mindenből jut egy kicsi, de nem több a kellőnél.

A Halál sugárút vége olyan katarzisz, amelyben az élet igazságtalanságait egy nő és egy férfi szeméin keresztül értjük meg: ők egyik rossz húzásukért - azért, hogy egy hivatásos katonát szerettek - közel százpercnyi drámával fizetnek. Amely drámában hangtalanul fölcsendül az is, hogy rengeteg sorstársukhoz hasonlóan esélyük sem marad arra, hogy élvezzék az ilyen sajátos szimbiózis legjobb részét: a fegyvertelent.

7/10 pont

Kovács Eszter Málna

Amador

színes, feliratos, spanyol filmdráma, 112 perc, 2010

rendező: Fernando León de Aranoa

forgatókönyvíró: Fernando León de Aranoa

zeneszerző: Lucio Godoy

operatőr: Ramiro Civita

szereplő(k):

Magaly Solier (Marcella)

Celso Bugallo (Amador)

Sonia Almarcha (Yolanda)

Fanny de Castro (Puri)

Antonio Durán 'Morris' (Samuel)

Eleazar Ortiz (Vecino)

Raquel Pérez

Priscilla Delgado

Rózsák, könnyek, puzzle

2011. július 27.

Úgy hangzik az érzelmes jelenettel bíbelődő rendezőknek adott régi tanács, hogy a néző könnyezzen, ne a színész. Nos, Fernando León de Aranoa Amador című filmjében tavaly a Fausta énekével Oscar-díjra is jelölt Magaly Solier, szegény, alig lát a könnytől, érdekes módon a film mégis működik. Valószínűleg, néha az a legjobb tanács, ha figyelmen kívül hagyunk minden tanácsot...

Rózsák

Erősen dokumentarista hangulatú felütéssel kezdődik a film. Néhány férfi lopakodik fényes nappal egy meddőhányó oldalában. Nem tudjuk, kik ők s hova tartanak. Ekkor még gondolhatjuk azt, hogy menekültek, illegális határátlépők, hiszen nagy szatyorok, sporttáskák

lógna az oldalukon, mintegy megkerülhetetlen azonosító jelként. Földhöz lapulnak, majd hirtelen rohamra indulnak – a kikötő vámszabad területén lévő hűtőház irányába, mely előtt óriási konténerekben vár elraktározásra több millió szál mélyfagyasztott, holland exportrózsa. A nyitó képkockákban látott férfiak azonosításában nem tévedtünk oly nagyot, valóban bevándorlók ők, csak éppen teljesen legálisan tartózkodnak Spanyolország területén, mint minden hajdani gyarmati lakosnak jár a letelepedés és munkavállalás joga az adott anyaországban. Így került ide Dél-Amerikából Nelson is, aki rendes munka híján rózsákat lop a kikötő fagyasztóházaiból, hogy aztán azokat az utcán és az éjszakában árulja. Az így keresett kevés pénzből éppen egy nyomorúságos szoba-konyhát tud bérelni valahol a külvárosi gettóban, ahol szintén Dél-Amerikából származó felesége, Marcela várja. A lány boldogtalan és éppen el akarja hagyni a férjét, és a lopott rózsákkal zsúfolt kis lyukat, amikor a buszmegállóban rosszul lesz, és kiderül, hogy terhes.

Könnyek

A film abszolút főszereplője Marcela, akit a már említett **Fausta** énekéből megismert Magaly Solier alakít a tőle megszokott egyszerű természetességgel. Az általa megformált karakter is hasonló: Marcela a perui kecsua Faustához hasonlóan szintén egy igen nehéz sorsú lány, férje nem szereti, és erős a gyanú, hogy meg is csalja, amikor kiderül, hogy terhes. Latin temperamentumától, erősen katolikus neveltetésétől idegen, hogy elvetesse magzatát, így mindent elkövet, hogy munkát találjon. Egy idős, ágyhoz kötött férfi, a film címét adó Amador ápolását vállalja el, aki furcsa, gunyoros életszemléletével egy új világot, új gondolatokat indít el a lányban. Amador azonban hamarosan meghal, Marcela ismét egyedül marad. Hatalmas krokodilkönnyek morzsolgatása között bizarr elhatározást hoz életének további alakítását illetően...

Puzzle

Marcela életébe az idős, beteg Amador hozza meg a fordulatot. A férfi inkább óriási puzzle-jét rakosgatja, ahelyett, hogy a vég nélküli szappanoperákat nézné a tévében, mint minden rendes latin, a felhőkről, a tengerről mesél a lánynak, aki ezáltal megerősödve néz szembe saját életével is. A filmet rendező, viszonylag tapasztalt de Aranua azonban nem a puzzle-játék által ihletett szerkesztési módot választotta, hanem a jó öreg, hagyományos, lineáris történetmesélést. Azonban mint a spanyol filmeknél sok esetben, ő is meghökkentő csavarral teszi érdekessé az amúgy eléggé lehangoló sorsú hősnőjének történetét. Marcela sztorija azonban nem szurreális, mint az őt alakító Solier ezelőtti jelzett filmje, hanem bizarr, morbid és enyhén abszurd. Különös fordulattal ál össze a lány életét megkeserítő, de másnak a szerelem jelképét jelentő rózsza az igazi latin könnyzuhataggal egy óriási puzzle-ba, Amador szobájában. Ironikus, hogy a fiatal lányt, aki méhében egy új életet hordoz, egy ágyhoz kötött beteg férfi tanítja élni, de Aranua azonban kifejezetten maró gúnnyal ábrázolja Amador érzéketlen és élhétetlen családját, akik Marcela tulajdonképpeni munkaadói. De jellemző az is, ahogy a film mellékszereplőit rajzolja: egy korosodó kurva, aki Marcela legfőbb támasza lesz a későbbiekben, egy dogmáitól a való életet, és a való élet valódi problémáit észre nem vevő pap, a gyanakvó szomszéd, aki valamiért Bikácsy professzort juttatja eszembe

valamelyik régi Szomjas-filmből. A jellegzetes színes figurák, érdekes, de reális magánvilágukban hiteles mellékszereplői Marcela abszurd történetének, melyet de Arana meglehetősen emberieséggel, visszafogott, okos humorral mesél el az érdeklődő nézőknek. Magaly Solier pedig e filmmel még közelebb került ahhoz, hogy a kortárs művészfilm egyik markáns arca legyen.

Kinek ajánljuk?

- Aki vett már piros rózsát százér' valamelyik szórakozóhelyen.
- Aki még nem vett, és nem is venne soha...
- Aki látta a Fausta énekét, és annak, aki nem, de tudja, miről beszélek.

Kinek nem?

- A kurrens szuperhősös mozi helyett.
- Akit halálra untatnak az érzelmes mozik.
- Aki csak a légkondicionálás végett jár moziba.

7/10

(efes), PORT.hu

Blue Valentine

színes, feliratos, amerikai romantikus dráma, 112 perc, 2010

rendező: [Derek Cianfrance](#)

forgatókönyvíró: [Derek Cianfrance](#), [Cami Delavigne](#), [Joey Curtis](#)

operatőr: [Andrij Parekh](#)

szereplő(k):

[Ryan Gosling](#) (Dean)

[Michelle Williams](#) (Cindy)

[Faith Wladyka](#) (Frankie)

[John Doman](#) (Jerry)

[Mike Vogel](#) (Bobby)

Jelenetek egy házasságból

2011. augusztus 17.

Derek Cianfrance rendező-forgatókönyvíró évekig készült erre a filmre, és a végeredmény őt igazolja. Ráadásul a szereplőválasztással sem nyúlt mellé.

Ilyenek voltunk

Dean (Ryan Gosling) kétkezi munkás, felesége, Cindy (Michelle Williams) ápolónő, és egy öt év körüli kislányt nevelnek. A férfi füstöl, mint a gyárkémény, és már reggel nyolckor elkezd az ivást, aztán nem is hagyja abba. A nő pedig a végtelenségig fásult, minden téren kerüli az intimitást. A visszatekintésekből megtudjuk, hogy korántsem voltak mindig ilyen élőhalottak. A gyógyíthatatlanul romantikus Dean csupaszív, vidám fickóként ismerkedett meg a bájos, de karakán Cindy-vel. Hol siklott hát félre ennek a jobb sorsra érdemes párnak az élete? És van-e visszaút egymáshoz?

Egy kapcsolat anatómiája

Pedig Dean mindent megtett, hogy övé legyen a lány, de annyira szerette, hogy neki bőven elegendő volt életcélnak az, hogy Cindy férje, és Frankie apja legyen. Ez a legtöbb, mi adható, mondanánk, de van, aki másra vágyik. Történetünk hősnője pedig hiányolja férjéből a karrierre, önmegvalósításra irányuló ambíciót. De az is lehet, hogy ez csak amolyan mondvacsinált indok, talán soha nem is szerette igazán a férfit. Talán soha senkit sem szeretett igazán – ami nem is olyan nagy csoda

ismerve apjához fűződő viszonyát. Talán ezért lett a férje masszív alkoholista és láncdohányos. De ne vádoljuk szegény Cindy-t, hiszen nem ő tehet arról, hogy mindig is túlságosan eltérő volt a természetük, csak ezt a kezdeti lelkesedés jótékonyan elfedte. Dean próbálja megmenteni a házasságát és a családját, hiszen lényegében ezek jelentik számára az oxigént. Egy utolsó, kétségbeesett kísérletet tesz, de a helyszínt – egy szexmotelt – hibásan választja ki, így ez a hétvége már csak a kegyelemdőfést adja meg a házasságnak.

A Blue Valentine szomorú dráma a férfi-nő kapcsolatáról. Arról, hogy a különbözőséggel mennyire nem tudnak mit kezdeni az emberek, az eleinte átléphető, később egyre jobban elhatalmasodó problémáikat mennyire képtelenek megoldani. Dean és Cindy házassága már jó ideje egy begyógyulni nem tudó nyílt seb, amibe minden szó, minden megmozdulás újra meg újra sót hint. Még szívbemarkolóbb látni a kínlódást úgy, hogy közben bepillantást nyerünk a szerelem hajnalának képeibe. Amikor még volt élet, voltak érzelmek és remények. Remények, amelyek mindössze öt-hat év alatt végleg kilúgozódtak.

Visszafordíthatatlan

Derek Cianfrance nem csábul el, nem választja a könnyebb megoldást. Nincs megbánás, változás, újrakezdés, happy end. Van, ami nem javítható. A nyomasztó tehetetlenség, a földi pokol ábrázolása persze nem csak Cianfrance érdeme, a két főszereplő ugyanannyit tesz hozzá a katartikus végeredményhez. Ryan Gosling szívszorítóan alakítja a jólelkű férjet és apát, aki kétségbeesetten vergődik, hogy megmentse mindazt, ami számára az élet értelmét jelenti. De mi azt is látjuk, hogy igyekezete kezdettől fogva reménytelen. Michelle Williams pedig Oscar-jelölést is kapott a ridegen fegyelmezett, de ugyanúgy szenvedő feleség szerepéért. Arany Glóbuszra mindkettejüket jelölték, és így igazságos. Ahogy Dean és Cindy együtt rontották el, úgy Ryan és Michelle egyformán bámulatosan ábrázolták kettejük történetét.

Kinek ajánljuk?

- Akik az emberi kapcsolatokról szóló történetekben nem csak a cukormázra vevők.
- Akik igazán jó színészi alakításokat akarnak látni.
- Akik már tudják, hogy a lassú haldoklás nem egyenlő az étellel.

Kinek nem?

- Aki még nem tudja, hogy milyen rákfenéi vannak a kapcsolatoknak, és nem is akar lemondani az illúzióiról.
- Aki már tudja, milyen rákfenéi vannak a kapcsolatoknak, és nem akar még a moziban is

ezekkel szembesülni.
- Happy end-függőknek.

8/10

L. Zs., PORT.hu

Vers

Jószay Magdolna Mint a hajó...

Jelentős a teher, mit magában rejt,
de kitart a hajó, biztonságos, megbízható.
Egyensúlyban tartja terhe,
mint oly embert póre lelke,
mely sokat látott-tapasztalt,
olykor szinte meghalt, majd feltámadt,
csapásoktól lett kőkemény.
Nem marad túl sok, csak a remény,
az ily lelket hordozó test is kitart,
s mint a hajó: biztonságos, megbízható.